



Sini Paukka

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Kristillinen lapsi- ja nuorisotyön

suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK)

Nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

Opinnäytetyö, 2020

**MATERIAALIPAKETTI KUTINAN SEURAKUN-
NAN PYHÄKOULUUN**

TIIVISTELMÄ

Paukkala, Sini

Materiaalipaketti Kutinan seurakunnan pyhäkouluun

52 s, 1 liite

Kevät 2020

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma, kristillinen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

Opinnäytetyön tarkoitus oli luoda materiaalipaketti Kroatian evankeliseen kirkkoon kuuluvan Kutinan seurakunnan käyttöön. Materiaali tehtiin lasten pyhäkouluun. Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Kutinan seurakunnan kanssa. Tarve materiaalille nousi Kutinan seurakunnan työntekijältä Elina Braz de Almeidalta, joka oli huomannut pyhäkoulunpitäjillä olevan haasteita sisällön suunnittelussa. Tavoitteena oli saada nuorille pyhäkoulunpitäjille tuki heidän työhönsä ja tukea pyhäkoulussa käyvien lasten kristillistä kasvua.

Opinnäytetyö on produktio ja se sisältää raportin sekä liitteenä olevan materiaalipaketin. Materiaali sisältää kahdeksan erilaista aihetta, joiden teemat painottuvat Jumalaan ja Jeesukseen.

Palautteen perusteella materiaalipaketti oli onnistunut ja Kutinan seurakunta oli tyytyväinen lopputulokseen. Kutinan seurakunta ottaa materiaalipaketin käyttöön keväällä 2020 opinnäytetyön valmistumisen jälkeen. Kutinan seurakunnan lisäksi kaksi muuta Kroatian evankelisen kirkon seurakuntaa ovat ilmaisseet kiinnostuksensa käyttää materiaalia.

Asiasanat: pyhäkoulu, kristillinen kasvatus, lapset, Kroatia, evankelinen kirkko

ABSTRACT

Paukkala Sini

Methods for developing Sunday school of Kutina's Parish

52 pages and 1 attachment

Spring 2020

Diaconia University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work

Degree: Bachelor of Social Services

The aim of the thesis was to create a material for use by Kutina's Parish of the Croatian Evangelical Church. The material was made for the children's Sunday school. The thesis was done in cooperation with the Kutina Parish. Idea for the thesis rose from Elina Braz de Almeida, who works in the Parish of Kutina. She had noticed that Sunday school teachers had challenges in content design. The aim was to support the work of Sunday school teachers and the Christian growth of the children in Sunday school as well.

The thesis is a production and it contains a report and attached material. The material contains eight different topics with themes related to God and Jesus.

According to the feedback, the material was well received and succeeded in its goal. The parish of Kutina will utilize the material after the thesis is completed in the spring of 2020. Two other parishes of the evangelical church of Croatia have also expressed their interest in the material.

Key words: Sunday school, Christian education, children, Croatia, evangelical church

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 KROATIAN EVANKELINEN KIRKKO	5
3 KUTINAN SEURAKUNTA.....	6
3.1 Sodan aikainen Kutina	6
3.2 Kutinan seurakunta tänään	7
4 KUTINAN SEURAKUNNAN TOIMINTA.....	8
4.1 Yleistä tietoa toiminnasta	8
4.2 Kutinan seurakunnan toiminta aikuisille	8
4.3 Kutinan seurakunnan toiminta lapsille ja nuorille	9
5 VAPAAEHTOISTYÖ KUTINAN SEURAKUNNASSA.....	11
5.1 Vapaaehtoistyön määritelmä.....	11
5.2 Vapaaehtoistyö Kutinan seurakunnassa	11
5.3 Nuorten vapaaehtoisuus ja osallisuus Kutinan seurakunnassa	12
6 LAPSEN KEHITYS JA KASVATUS	16
6.1 Lapsen hengellinen kehitys.....	16
6.2 Lapsen sosiaalinen kehitys	16
6.3 Lapsen kognitiivinen kehitys	18
6.4 Lapsen kasvatus	19
7 KRISTILLINEN KASVATUS.....	21
7.1 Kristillisen kasvatuksen määritelmä	21
7.2 Pyhäkoulu	22
8 MATERIAALIN TAVOITTEET JA SISÄLLÖN KEHITTÄMISEN PROSESSI.....	25
8.1 Opinnäytetyön tavoite ja lähtökohdat	25
8.2 Materiaalin kehittämisen prosessi	26
8.3 Materiaalin sisältö	27
8.4 Palaute materiaalista.....	31
9 AMMATILLINEN KASVU JA KEHITTÄMISKOHDAT	34

LÄHTEET	37
LIITE 1. Materiaalipaketti	40

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää Kutinan seurakunnan lapsityölle materiaalipaketti, joka vastaa heidän toiveitaan ja tarpeitaan. Lapsityöllä tarkoitan toimintaa, jonka Kutinan seurakunta järjestää lapsia varten. Toiminta on esimerkiksi pyhäkoulua, retkiä, leirejä ja tapahtumia. Kutinan seurakunnalla ei ole olemassa materiaalia pyhäkoulua varten, joten materiaali tuli todella tarpeeseen. Materiaali tehtiin yhteistyössä Kutinan seurakunnan kanssa. Pyysin palautetta opinnäytetyöstä useaan kertaan Kutinan seurakunnan työntekijältä Elina Braz de Almeida ja opinnäytetyöprosessin loppuvaiheessa pyysin palautetta myös muilta Kroatian evankelisen kirkon työntekijöiltä ja vapaaehtoisilta. Jatkuvan palautteen pyytäminen oli oleellista, jotta lopputulos olisi toivottu.

Opinnäytetyön teoreettisessa osiossa tarkastelen lähemmin lapsen kasvua ja kehitystä, Kutinan seurakunnan historiaa ja laajasti sen toimintaa, vapaaehtoistyön merkitystä seurakuntatyössä ja nuorten roolia pyhäkoulun pitäjänä. Opinnäytetyön teoreettisessa osiossa kerron kristillisestä uskosta ja pyhäkoulusta. Kuvailen myös materiaalin tekemisen prosessia ja pohdin omaa ammatillista kasvuani. Opinnäytetyön tekeminen vieraaseen kulttuuriin vaati kattavaa perehtymistä kyseiseen seurakuntaan, sillä toimintatavat ja -ympäristö on erilainen omaan kulttuuriimme verrattuna. Materiaalipaketti on kehityskelpoinen tulevaisuutta ajatellen ja sitä voi muokata aina tilanteeseen ja aikaan sopivaksi.

Opinnäytetyön teoreettinen osuus liittyen Kutinan seurakuntaan ja koko Kroatian evankeliseen kirkkoon oli vaikea kirjoittaa, koska Kutinan seurakunnalla ei ole olemassa mitään kirjattuja tavoitteita toiminnalleen. Suunnitelmat ja arvioinnit tapahtuvat suullisesti Kutinan seurakunnassa. Raportin teoreettinen osio Kutinan seurakuntaan liittyen pohjautuu pääosin haastatteluihin, henkilökohtaisiin tiedonantoihin ja omiin havaintoihini, koska kirjallisia lähteitä ei vain ole saatavilla.

2 KROATIAN EVANKELINEN KIRKKO

Lähetysjärjestö Medialähetys Sanansaattajat, tutummin Sansa, aloitti medialähetystyön Jugoslavian, nykyisen Kroatian, alueella vuonna 1974. Lähetystyö aloitettiin tekemällä radiolähetyksiä. Yli 80% Kroatian väestöstä kuuluu roomalaiskatoliseen kirkkoon ja evankelinen kirkko on vähemmistökirkkoasemassa. Kaikkia protestanttisia on Kroatian väestöstä alle prosentti. Kroatian evankelisella kirkolla on yhdeksän seurakuntaa, ja joillain seurakunnilla on lisäksi myös kappeliseurakuntia. Reilun 3500 jäsenen kokoisessa Kroatian evankelisessa kirkossa työskentelee 10 pappia, joista kaksi ovat slovakialaisia lähetystyöntekijöitä ja yksi on suomalainen, Medialähetys Sanansaattajien lähetystyöntekijä Elina Braz de Almeida. Muut seurakuntien työntekijät ovat kroatialaisia. Edellä mainituista 10 pappista yksi on Kroatian evankelisen kirkon piispa. (Elina Braz de Almeida, henkilökohtainen tiedonanto 29.4.2019.)

Pappien lisäksi Kroatian evankelisella kirkolla on neljä diakoniatyöntekijää, jotka eivät saa työstään palkkaa ja tekevät työtä seurakunnassa oman työnsä ohella. Piispa on kuitenkin vihkinyt heidät työhönsä. Kroatian evankelisessa kirkossa diakoniatyöntekijät ovat hengellisiä työntekijöitä, joiden työnkuvaan kuuluu paljon papille tyypillisiä työtehtäviä. Seurakunnissa lapsi- ja nuorisotyöstä vastaa joko seurakunnan pappi tai seurakuntalainen, joka tekee työtä vapaaehtoisena. (Elina Braz de Almeida, henkilökohtainen tiedonanto 29.4.2019.) Kutinan seurakunnassa, mutta myös koko Kroatian evankelisen kirkon palveluksessa työskentelee myös kroatialainen radiostudioteknikko Nenad Hadžihajdić. Hänen työkenttäänsä valtakunnallisesti on radiolähetysten tekeminen ja niiden levittäminen lähes koko Kroatiaan. (Braz de Almeida 2016.)

3 KUTINAN SEURAKUNTA

3.1 Sodan aikainen Kutina

Jo eläkkeellä oleva Medialähetys Sanansaattajien lähetti Seija Uimonen teki töitä Zagrebin kirkossa seurakuntatyön parissa 70-80- luvulla, jonka jälkeen hän aloitti työt Kutinan seurakunnassa vuonna 1991, juuri ennen Jugoslavian sota. Sota vaikutti syvästi maassa oleviin ihmisiin. Yhtäkkiä naapurit olivatkin toistensa vihollisia heidän kuuluessaan eri kansallisuuksiin ja pelkoa oli joka puolella. Sodan aikana moni kärsi nälästä, läheisten menetyksistä ja jatkuvasta pelosta ja jännityksestä. Silloin moni vanha evankelinen ja pakolaiset löysivät tiensä kirkkoon. (Seija Uimonen, henkilökohtainen tiedonanto 13.9.2019.) Seija Uimonen (henkilökohtainen tiedonanto 13.9.2019) kertoo, että ihmiset tulivat kirkkoon, koska hätä oli kova. Kirkko auttoi ja tuki sodasta kärsiviä ihmisiä muun muassa antamalla heille humanitääristä ja sielunhoidollista apua. Erityisesti Kutinan alueelle ajautui paljon pakolaisia, sillä Kutina oli ensimmäisiä rauhallisia kaupunkeja. (Seija Uimonen, henkilökohtainen tiedonanto 13.9.2019.)

Tyhjillään ollut ja täysin toimintaa tarjoamaton seurakunta aloitti tärkeän työn ihmisten parissa. Uimonen aloitti toiminnan ensin jumalanpalveluksilla ja sodan alkaessa säännölliseksi toiminnaksi tuli myös lasten pyhäkoulu. Pyhäkouluun tuli paljon paikallisia lapsia, mutta sodan myötä myös pakolaisten lapsia. Kroatian evankelinen kirkko ei ollut sidottu mihinkään kansallisuuteen, vaan lapsia tuli pyhäkouluun eri kulttuureista, uskonnoista, ja kansallisuuksista. Seurakunnan ovi oli auki kaikille, huolimatta siitä oliko tulija muslimi, kristitty, serbi, kroaatti tai kasattu. Sodan aikana koulut olivat kiinni ja TV:stä tuli vain sotaan liittyviä uutisia. Lapsille pyhäkoulu tarjosi mahdollisuuden iloiseen ja turvalliseen tekemiseen sota-uhutusten ja pommitusten sijaan. Pyhäkoulua on pidetty säännöllisesti joka viikko sodasta asti. Poikkeuksina olivat sodan aikaiset hälytystilat, jolloin oli kiellettyä olla ulkona ja nykyään lasten loma-ajat. (Seija Uimonen, henkilökohtainen tiedonanto 13.9.2019.) Kutinan seurakunnan pyhäkoulu on ollut toimiva ja keskeinen työmuoto sodasta asti ja pyhäkouluun tehty materiaalipaketti tukee toiminnan

jatkumista. Materiaalipaketti auttaa pyhäkoulun pitäjiä pyhäkoulun toteutuksessa ja tukee siellä käyvien lasten kristillistä kasvua.

3.2 Kutinan seurakunta tänään

Kutina on n. 25 000 asukkaan kaupunki Keski-Kroatiassa (Braz de Almeida 2016). Kutinan seurakunnassa on tällä hetkellä vajaa 200 jäsentä. Elina Braz de Almeida aloitti lähetystyön Kutinassa ensin määräaikaisena työntekijänä vuonna 2004 ja vuotta myöhemmin hän lähti ensimmäiselle työkaudelleen Kroatian evankelisen kirkon palvelukseen. Elina Braz de Almeida on tehnyt töitä Kutinassa siitä lähtien. Hän opiskeli teologiaa työnsä ohessa Zagrebin evankelisessa tiedekunnassa ja sai pappisvihkimyksen vuonna 2013. Elina Braz de Almeida toimii Kutinan seurakunnan kirkkoherrana ja koordinoi myös koko Kroatian evankelisen kirkon lapsi- ja nuorisotyötä. (Medialähetys Sanansaattajat. Lahjoituskohteet. Elina Braz de Almeida.)

Elina Braz de Almeidan lisäksi Kutinan seurakunnassa työskentelee Sansan tukema, kansallinen työntekijä Nenad Hadžihajdić. Kuten jo aiemmin on mainittu, hänen työtään on olla radiostudioteknikkona koko Kroatian evankelisessa kirkossa, mutta hän on myös Kutinan seurakunnan työntekijä. Hän on mukana musiikillisesti lasten pyhäkoulussa ja hoitaa monia juoksevia asioita. (Elina Braz de Almeida, henkilökohtainen tiedonanto 29.4.2019.) Nenad Hadžihajdićilla on Kutinan kirkon tiloissa oma radiostudio, josta lähetetään radio-ohjelmia lähes koko Kroatiaan (Braz de Almeida 2016). Nenad Hadžihajdić (henkilökohtainen tiedonanto 27.8.2019) kertoo, että radiolähetysten kuuntelijoita on parhaimmillaan jopa 500 000 vuodessa.

4 KUTINAN SEURAKUNNAN TOIMINTA

4.1 Yleistä tietoa toiminnasta

Kutinan seurakunta järjestää toimintaa lapsille, nuorille ja aikuisille sekä kirkon tiloissa että kirkon tilojen ulkopuolella (Braz de Almeida 2016). Toiminta järjestetään seurakuntalaisten tarpeet ja toiveet huomioiden. Elina Braz de Almeida (henkilökohtainen tiedonanto 29.4.2019) kertoo, että kirkon tiloissa tapahtuvaa, säännöllistä viikkotoimintaa ovat esimerkiksi raamattupiiri, naisten toimintakerho, nuortenillat, lasten pyhäkoulu ja jumalanpalvelus. Säännöllisen viikkotoiminnan lisäksi Elina Braz de Almeida tekee paljon kotikäyntejä sekä seurakuntalaisten että seurakuntaan kuulumattomien luona. Tällä tavoin hän oppii tuntemaan alueella asuvia ihmisiä ja heidän tarpeitaan paremmin. (Braz de Almeida 2016.) Elina Braz de Almeidan tiedot alueella asuvien ihmisten ongelmista, asuinoloista ja tarpeista auttavat materiaalipaketin suunnittelussa. Osa pyhäkoulussa käyvistä lapsista elää köyhissä oloissa (Seija Uimonen, henkilökohtainen tiedonanto 13.9.2019).

Nykypäivänä sodan jäljet näkyvät Kutinassa esimerkiksi alkoholismina ja mielen-terveysongelmina, perheväkivaltana sekä heikosta taloudellisesta tilanteesta ja työttömyydestä johtuvana masennuksena. Esimerkiksi tällaiseen toivottomuuteen kirkko saa tuoda evankeliumin sanomaa. (Braz de Almeida 2016.) Pyhäkoulun sisällön suunnittelussa otettiin huomioon lasten perheiden hankalat taustat ja arjessa näkyvät ongelmat. Monet lapsista näkevät arjessaan masennusta ja toivottomuutta, joten pyhäkoulun sisältöön luotiin osia, jotka muistuttavat lapsia Jumalan rakkaudesta ja siitä, että he ovat arvokkaita ihmisiä.

4.2 Kutinan seurakunnan toiminta aikuisille

Raamattupiirissä kokoontuu yleensä neljästä kymmeneen ihmistä ja sitä pitää pääosin Elina Braz de Almeida, mutta mahdollisuuksien mukaan myös Nenad Hadžihajdić tai Kutinassa olevat harjoittelijat, vapaaehtoiset tai vierailijat pitävät

niitä. Naisten toimintakerhossa monet vapaaehtoiset tekevät käsillään seurakunnan käyttöön monia kauniita asioita, kuten kortteja ja käsitöitä. Naisten toimintakerho on toiminnaltaan samantyyppistä kuin Suomessa toimivat lähetyspiirit. (Elina Braz de Almeida, henkilökohtainen tiedonanto 29.4.2019.) Toimintakerhossa naiset tekevät paljon käsitöitä seurakunnan käyttöön, mutta he käyvät kerhossa myös siksi, että se on heille itselleen tärkeää (Braz de Almeida 2016). Kroatian evankelinen kirkko järjestää kaksi kertaa vuodessa kaikille seurakunnille avoimen aikuisten raamattuleirin, jossa myös Kutinan seurakunnasta on ollut osallistujia joka vuosi. Raamattuleirillä seurakuntalaiset tapaavat ihmisiä muista Kroatian evankelisen kirkon seurakunnista. Leirillä he pääsevät pohtimaan uskonelämän asioita syvällisesti erilaisin menetelmin, kuten ryhmätyöskentelynä, itsepohdiskeluna ja monenlaisille luennoille osallistumalla. (Marija Hadžihajdić, henkilökohtainen tiedonanto 27.9.2018.) Lisäksi Kutinan seurakunta järjestää retkiä muihin Kroatian evankelisen kirkon seurakuntiin (Elina Braz de Almeida, henkilökohtainen tiedonanto 29.4.2019).

4.3 Kutinan seurakunnan toiminta lapsille ja nuorille

Kutinan seurakunnan vuosikokouksen pöytäkirjassa todetaan, että Kutinan seurakunta ja koko Kroatian evankelinen kirkko näkevät lapsi- ja nuorisotyöhön panostamisen tärkeänä kirkon tulevaisuuden kannalta. Tämän takia lapsille ja nuorille halutaan tarjota mielekästä toimintaa. Seurakunnissa toimivat seurakunta-neuvostot pyrkivät tekemään hyviä päätöksiä lapsia ja nuoria ajatellen. Kroatian evankelisella kirkolla on erikseen lapsi- ja nuorisotyön tiimi, joka suunnittelee ja toteuttaa koko kirkon tasolla tapahtuvaa lasten ja nuorten toimintaa. Tällä hetkellä tiimiin kuuluu kolme pappia ja kaksi maallikkoa, jotka vastaavat omassa seurakunnassaan nuorisotyöstä. Kroatian evankelisen kirkon tavoitteena on saada tiimiin edustaja jokaisesta seurakunnasta tai ainakin mahdollisimman monesta. (Elina Braz de Almeida, henkilökohtainen tiedonanto 27.8.2019.)

Yksi säännöllinen, joka viikko toistuva toiminta Kutinan seurakunnassa on alakouluikäisten pyhäkoulu. Pyhäkoulua järjestetään joka lauantai pääosin kirkon tiloissa ja yksi pyhäkoulukerta kestää puolitoista tuntia. Pyhäkoulussa käy lapsia

vaihtelevasti, yleensä kuitenkin 4-8 lasta. Kutinan seurakunnalla oli aiemmin myös alle kouluikäisten lasten ryhmä, mutta nyt lapset ovat kasvaneet kouluikäisiksi ja ovat siksi mukana pyhäkoulussa. Toisinaan pyhäkoulussa on mukana myös yksi tai kaksi alle kouluikäistä lasta, jotka osallistuvat ohjelmaan omien kykyjensä ja mielenkiintonsa mukaisesti. (Petra Majstorović, henkilökohtainen tiedonanto 29.8.2019.)

5 VAPAAEHTOISTYÖ KUTINAN SEURAKUNNASSA

5.1 Vapaaehtoistyön määritelmä

Suomessa evankelis-luterilainen kirkko määrittelee vapaaehtoisuuden toiminnaksi, joka tapahtuu omalla ajalla ja omaehtoisesti, siitä ei makseta palkkaa ja jokainen tulee mukaan vapaaehtoisesti (Kirkkohallitus 2015, 6). Elina Braz de Almeida (henkilökohtainen tiedonanto 24.9.2019) toteaa, että myös Kroatian evankelinen kirkko ja sen myötä siihen kuuluvat seurakunnat voivat seistä tämän Suomen evankelis-luterilaisen kirkon antaman määritelmän takana. Kristittyinä meillä jokaisella on vastuu toisistamme ja seurakunnan perustehtävän toteutumisesta.

Kirkon vapaaehtoistoiminta on yksi tapa elää todeksi kristillistä elämää. Kirkon tehtävänä on kutsua jokaista jäsentään palvelemaan omalla osaamisellaan ja mahdollistaa jäsenten tuleminen osaksi yhteisöä. Parhaimmillaan vapaaehtoistyö tuo arkeen lisää merkityksellisyyttä ja tunnetta siitä, että on itse arvokas ja ainutlaatuinen. Vapaaehtoistyössä nähdään muiden ihmisten tarpeita ja vapaaehtoinen saattaa löytää itsestään lahjoja, joita ei aiemmin tiennyt itsessään edes olevan. Ilman vapaaehtoistyötä kirkon toiminta ei olisi sellaista, mitä se nykypäivänä on. Vapaaehtoiset tulevat kirkkoon, koska he haluavat auttaa ja palvella, ja sillä tavoin elää todeksi uskoaan omassa arjessaan. Taloudellisten resurssien pienentyessä vapaaehtoisten merkitys ja arvo kirkossa kasvaa. (Kirkkohallitus 2015, 4–6.) Kutinan seurakunnassa vapaaehtoisten panoksella on aina ollut suuri merkitys, sillä palkattuja työntekijöitä ei ole ollut montaa.

5.2 Vapaaehtoistyö Kutinan seurakunnassa

Kutinan seurakunnassa vapaaehtoisten merkityksen huomaa selvästi, sillä seurakunnassa on vain kaksi palkattua työntekijää. Kutinassa seurakunnassa moni asia jäisi hoitamatta, jos vapaaehtoiset eivät toimisi vastuunkantajina. Kutinan seurakunnassa vapaaehtoisia näkee hyvin monenlaisissa seurakunnan toiminnoissa. Sunnuntain jumalanpalvelukseen mentäessä alttaria koristaa usein erään

seurakuntalaisen tuomat huolella valitut alttarikukat, jotka hän on itse kasvattanut, poiminut ja tuonut kirkkoon. Jonain iltana pieni vapaaehtoisten porukka istuu kirkon pihalla, juttelee keskenään mukavia ja särkee samalla pähkinöitä, joita on iso pussillinen keskellä piiriä. Säännöllisin väliajoin kirkon jääkaappi täyttyy mehuista ja hilloista, jotka joku on tehnyt seurakuntaa palvellakseen. Myös kirkon tilojen siivous ja pihan kunnossa pitäminen tapahtuu vapaaehtoisten voimin. Yhdellä seurakuntalaisella on osaamista hoitaa laajemmin taloudellisia asioita ja hän vastaakin vapaaehtoisena Kutinan seurakunnan kirjanpidosta. (Elina Braz de Almeida, henkilökohtainen tiedonanto 27.8.2019.)

Opinnäytetyötä tehdessä on tärkeää ja oleellista olla tietoinen sen yhteistyökumppanin, tässä tapauksessa Kutinan seurakunnan, lähtökohdista toiminnan toteutumisen kannalta. Keskeistä on ymmärtää juuri tämän seurakunnan jokapäiväistä elämää, jotta materiaalin tekemisessä osataan ottaa huomioon kaikki mahdolliset asiat. Kaikenikäisten vapaaehtoisten merkitys Kutinan seurakunnassa antaa suuntaviivoja sille, millä tavoin seurakunta toimii. Kutinan seurakunnan pyhäkoulussa lapset ovat osa yhteisöä ja he voivat olla siinä aktiivisia toimijoita. Pyhäkoulussa käydessään lapset oppivat lisää omasta uskostaan, seurakunnastaan ja kasvavat lapsesta asti mukaan seurakunnan toimintaan. Vuosien kuluessa lapset voivat löytää omanlaisiaan tapoja toimia vastuunkantajina seurakunnassa. Tämä on tärkeä näkökulma pienen seurakunnan kannalta, jossa vapaaehtoisten rooli on merkittävä. Pyhäkoulun pitäjä Petra Majstorović (henkilökohtainen tiedonanto 1.11.2019) kertoo, että oli itsekin pyhäkoulussa nuorenpäjä ja on sen myötä alkanut ottaa vastuuta paitsi pyhäkoulusta myös muista lapsille suunnatuista tapahtumista seurakunnassa.

5.3 Nuorten vapaaehtoisuus ja osallisuus Kutinan seurakunnassa

Suomessa olen tehnyt huomioita liittyen siihen, miksi moni nuori kokee seurakunnan toiminnan mieluisaksi ja merkitykselliseksi. Monen nuoren mielipide on ollut se, että kirkossa heitä kuullaan, he tulevat nähdyiksi ja kohdatuiksi ja heidät hyväksytään sellaisina kuin he ovat. Kirkossa heille annetaan tilaa vaikuttaa heitä

koskeviin asioihin, esimerkiksi nuorten leirien sisältöön ja nuortentilojen viihtyvyyteen.

Seurakunnassa nuorten osallisuudella tarkoitetaan heidän mahdollisuuttaan vaikuttaa sen työn suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin, jota tehdään heidän kanssaan. Nuori aktiivisena toimijana on yksi tapa tehdä näkyväksi osallisuutta. Osallisuus on myös etenkin sitä, että nuorella on oma rooli yhteisössä ja hän voi itse kertoa, mitä hän tarvitsee. Työntekijöiden omalla toiminnalla on iso merkitys nuoren osallisuuden tukemisessa. Työntekijöiden tehtävänä on miettiä erilaisia tapoja osallistaa kaikkia nuoria. On tärkeää saada jokaiselle nuorelle positiivinen kokemus heidän osallistamisestaan riippumatta siitä käykö hän aktiivisesti toiminnassa tai onko hän hiljainen vai paljon esillä. Jokainen nuori tarvitsee riittävästi omien kykyjensä ja halujensa mukaista vastuuta. Jokaisella nuorella tulee olla myös tilaa hiljentyä, olla osa ryhmää ja osallistua toimintaan ilman erityisiä velvollisuuksia. (Kirkkohallitus 2016, 24.)

Nuoren osallisuuden tukeminen lähtee siitä, että nuorella paikka, jonne hän kokee kuuluvansa. Yhteenkuuluvuuden tunne lisää nuoren kokemusta siitä, että hän on arvokas osa porukkaa. Osallisuus on sekä vaikuttamista ja toimimista että toimintaan osallistumista. Nuoren kehittyvän identiteetin kannalta on merkittävää saada hyviä kokemuksia omasta osallisuudestaan yhteisöstä, jossa hän vaikuttaa. Hyvät kokemukset ryhmään kuulumisesta, ryhmän kanssa työskentelystä ja toimintaan vaikuttamisesta auttavat positiivisen minäkuvan syntymisessä. Osallistuminen opettaa nuorille toisten kanssa yhdessä olemista ja elämistä. Yksi keino osallistaa nuoria on kehottaa heitä pohtimaan omia tarpeitaan ja toimintatapojaan. Nuoren on hyvä toisinaan ajatella, miksi hän haluaa olla mukana toiminnassa, mikä on hänelle itselleen tärkeää ja mitä hän haluaa tältä kaikelta. (Kirkkohallitus 2016, 24.)

Kutinan seurakunnan nuorien pyhäkoulun pitäjien roolia voi mielestäni verrata Suomessa tunnettuun isos- ja kerhonohtajaajatoimintaan. Kuten isokset ja kerhonohtajat Suomessa, ovat pyhäkoulun pitäjätkin Kutinan seurakunnassa toimijoita, vaikuttajia, osallistujia ja oppimassa lisää kristillisestä uskosta.

Toinen pyhäkoulun pitäjistä, Petra Majstorović kertoo, että tuli mukaan seurakunnan toimintaan ja vapaaehtoiseksi, koska hän koki hänellä olevan osaamista, jotka eivät olleet vielä käytössä. Hän ajatteli, että hän voisi tehdä jotain enemmän niillä lahjoilla, jotka Jumala on hänelle antanut, auttaa ihmisiä ja olla osa jotakin enemmän. Hän kertoo, että tullessaan mukaan seurakunnan toimintaan hän ei tiennyt paljoakaan uskon asioista ja alkoi vasta luomaan henkilökohtaista suhdettaan Jumalaan. Hänestä on upeaa, että hän on hyödyksi yhteisössä, jossa saa olla tekemissä muiden ihmisten kanssa. Lasten kanssa työskentely on opettanut hänelle kärsivällisyyttä. Hän on oppinut lapsilta, että asioiden ajatteleminen yksinkertaisesti on riittävää. Pyhäkoulun pitämisessä hän kokee hankalaksi pitää lapset kiinnostuneena opetettavassa aiheessa ja keksiä lapsille heille mielekästä sisältöä. (Petra Majstorović, henkilökohtainen tiedonanto 29.8.2019.) Yhteinen suunnittelu ja aiheiden pohdiskelu etukäteen auttavat sisäistämään aiheen ja opetuksen rungon paremmin, jolloin niistä opettaminen on myös helpompaa.

On tärkeää ottaa nuori mukaan toiminnan suunnitteluun, sillä se auttaa häntä myös sitoutumaan toiminnan tavoitteisiin ja toteutukseen. Sekä isos- että kerhön-ohjaajatoiminnassa nuoren yhtenä tehtävänä on johtaa pienryhmää. Tätä tehtävää varten nuori tarvitsee opastusta ja tukea. (Pruuki 2010, 83–84.)

Lapsen ja nuoren ottaminen mukaan aktiiviseksi toimijaksi vahvistaa tämän kokemusta olla ajattelevainen, luova ja kyvykäs vaikuttamaan asioihin. Mahdollistamalla lapsen ja nuorten osallisuutta tämän jokaisessa kehitysvaiheessa hän saa kokemuksen, että hänellä on taidot vaikuttaa häntä ympäröivään maailmaan ja hän kuuluu joukkoon. Ilman näitä positiivisia kokemuksia lapsen on vaikea käsitellä elämässä tapahtuvia haasteita, hän saattaa eristäytyä yhteisöstä, johon hän kuuluu ja hänen on vaikea tutustua itseensä. (Mäkelä 2011, 14.) Materiaalipaketin suunnittelu ja luominen yhdessä nuorten pyhäkoulun pitäjien kanssa mahdollisti sen, että he kokivat olevansa aktiivisia toimijoita yhteisössä, johon he kuuluvat. Se mahdollisti heille onnistumisen kokemuksen siitä, että heiltä löytyy tietoa ja taitoa pyhäkoulun suunnitteluun ja toteutukseen ja he voivat tällä tavoin palvella seurakuntaa omilla lahjoillaan. (Petra Majstorović, henkilökohtainen tiedonanto 2.1.2020.)

6 LAPSEN KEHITYS JA KASVATUS

6.1 Lapsen hengellinen kehitys

Lapsen hengellistä elämää voidaan tukea huomioimalla lapsen oikeudet sekä hyvinvointi kokonaisvaltaisesti. Lapsen oikeuksia voidaan suojata ennaltaehkäisevällä sielunhoidolla, kun taas rikottuja oikeuksia paikataan korjaavalla sielunhoidolla. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen tarkoituksena on lasten lisäksi suojata myös sielunhoitoa antavia aikuisia, jotta heillä olisi mahdollisimman selkeät ohjeet lapselle annettavaan sielunhoitoon. (Asikainen, P., Isoaho, P., Laamanen, T., Parkkinen, R., Virkkilä K. & Virkkilä, M. 2012, 18–19.)

Vanhempien näkemyksiä ja päätöksiä tulee kunnioittaa kaikissa heidän lastansa liittyvissä asioissa. Vanhemmat ovat vastuussa ja päätösvaltaisia myös lapsen sielunhoitoa koskevissa asioissa. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan vanhemmilla on oikeus saada tukea lapsen kristilliseen kasvatukseen sekä sielunhoidollista apua lapselleen ja vanhemmalle itselleen. Lapsen oikeuksiin kuuluu oikeus tulla kuulluksi seurakunnassa ja aikuisen on toimittava niin, että lapsella on mahdollisuus osallistua toimintaan. On lapsen oikeus pyytää seurakunnasta apua, mikäli lapsi kokee sitä tarvitsevänsä. (Asikainen ym. 2012, 18–19.) Lapsen oleminen mukana Kutinan seurakunnan pyhäkoulussa mahdollistaa hänelle sen, että hänellä on lähellä seurakunnan työntekijöitä ja vapaaehtoisia, joiden kanssa hän voi halutessaan keskustella. Jo toiminnassa mukana olevalle lapselle avun pyytäminen seurakunnasta voi olla helpompaa verrattuna sellaisiin lapsiin, jotka eivät ole mukana toiminnassa.

6.2 Lapsen sosiaalinen kehitys

Sosiaaliseen kehitykseen kuuluu ihmisen kyky selviytyä sosiaalisista tilanteista. Kyky tulla toisten ihmisten kanssa toimeen riippuu siitä, millaiset ovat henkilön sosiaaliset taidot. Ihmisen sosiaaliset taidot kehittyvät kasvatuksen ja kokemusten myötä. Kun kasvattaja kertoo lapselle, millaista käytöstä häneltä odotetaan

meidän kulttuurissamme, siitä käytetään termiä sosiokulttuurainen oppiminen. (Keltikangas-Järvinen 2010, 17–18.) Kouluiässä lapsi alkaa kaipaamaan ikäistään seuraa ja sellaisessa ympäristössä hän alkaa oppimaan monia toiminnallisia ja sosiaalisia taitoja, liittyen esimerkiksi itsenäisyyteen ja kielelliseen kehitykseen. Lapsen vapaa-ajan toiminnan tulee olla turvallista ja lapsen kehitystasolle sopivaa. Vapaa-ajan toiminnan on hyvä tarjota lapselle myös positiivisia ihmissuhteita, saada lapselle kokemus yhteenkuuluvuudesta ja kannustaa lasta taitojen kehittämisessä. Ryhmässä lapset opettelevat odottamaan vuoroaan ja jakamaan asioita. Näin he oppivat elämässä tarvittavaa toisen huomioimista ja tasapuolisuuden ymmärtämistä. (Nurmi J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014, 122–125.)

Kutinan seurakunnan pyhäkoulussa lapsi oppii juuri näitä taitoja. Ryhmässä opetellaan kuuntelemisen taitoja, oman vuoron odottamista ja sen myötä kärsivällisyyttä. Koen Kutinan seurakunnan pyhäkoulun tarjoavan lapsille hyvän ympäristön sosiaaliseen kehitykseen. Yksi seurakunnan kerhojen tavoite onkin nimenomaan lapsen sosiaalinen vahvistaminen (Grönholm, Holländer, Jokela, Kähkönen, Takamaa, Vappula, Vinko 2013, 26). Havaintojeni mukaan Kutinan seurakunnan pyhäkoulussa moni lapsi on saanut kokemuksen, että hän on aktiivinen toimija seurakuntayhteisössä ja tärkeä osa sitä. Se näkyy esimerkiksi siinä, että lapsia ja heidän perheitään pyydetään mukaan seurakunnan muuhunkin toimintaan. Lisäksi lapsi saa palautetta ja henkilökohtaista kannustusta pyhäkoulukerhon aikana. Pyhäkouluun osallistumalla lapsen vuorovaikutustaidot kehittyvät ja mukana olollaan lapsi on osa seurakuntayhteisöä. Vakituinen kerhotoiminta on hyvä tapa saada seurakunta lapsille tutuksi ja lisäksi se auttaa lapsia löytämään omaa paikkaansa seurakunnasta (Grönholm ym. 2013, 26).

Pyhäkoulun pitäjä Petra Majstorović (henkilökohtainen tiedonanto 29.8.2019) kokee pyhäkoulussa olevan helppoa ja antoisaa kommunikoida siellä käyvien lasten kanssa. Hän kertoo, että kristillisten asioiden pohtiminen yhdessä on kasvattavaa sekä lapsille että hänelle itselleen.

6.3 Lapsen kognitiivinen kehitys

Lapsen kognitiivisen kehityksen suurimmat muutokset tapahtuvat jo varhaislapsuudessa. Keskilapsuudessa aivojen kehitys jatkuu: erityisesti 6-8 ikävuosien välillä lapsen aivojen muutokset liittyvät lasten kognitiivisten kykyjen, kuten ajattelun ja toiminnanohjauksen kehitykseen. Keskilapsuudessa lapsi oppii irtautumaan välittömistä aistihavainnoistaan. Lapsi kykenee ajattelemaan joustavammin, harjoitsemaan erilaisia vaihtoehtoja ongelmatilanteissa sekä tulkitsemaan konkreettisemmin ympäristöään. Kouluikäinen lapsi kykenee tekemään loogisia päätelmiä yhdistämällä keskenään kahta erillistä tietoa. (Nurmi ym. 2014, 80, 89–91.)

Keskilapsuudessa lapsi alkaa vähitellen oppimaan, kuinka toisten ihmisten tavat tulkita sosiaalisia tilanteita eroavat lapsen omista tavoista. Lapselle on kuitenkin haastavaa asettua toisen ihmisen asemaan sekä arvioida toisten tunteita ja toimintaa. Toisen asemaan asettumisessa lapsi kehittyy hiljalleen ja lopulta lapsi kykeneekin tulkitsemaan tilanteita erilaisista näkökulmista. On kuitenkin tärkeää huomioida, että lapsen ajattelun kehityksessä voi olla suurta ikävaihtelua. (Nurmi ym. 2014, 80, 89–91.)

Pyhäkoulussa käyvät lapset ovat pääosin alakouluikäisiä lapsia. Sen ikäiset lapset opettelevat ajattelemaan itsenäisemmin ja luopumaan minäkeskeisestä ajattelutavastaan. Pyhäkoulussa lapset opettelevat ajattelemaan asioita uusista näkökulmista. Tätä opetellaan esimerkiksi kolmannella opetuskerralla, kun aiheena on ”Jumala on rakkaus”.

Oppiminen on lapselle ensisijaisen tärkeää. Lapsi tutkii ympäristöään herkeämättä, kokeilee asioita sekä rakentaa päätelmistään käsityksiä. Kognitiiviset kyvyt ovat sosiaalisten taitojen sekä motivaation lisäksi keskeisiä piirteitä oppimisen kannalta. (Nurmi ym. 2014, 95, 98.) Kognitiivisessa oppimisessa oppija prosessoi ympäristöstään opittuja tietoja ja yhdistelee niitä jo hänellä oleviin tietoihin ja taitoihin ja muodostaa näin kokonaisuuksia (Saarinen 2001, 53). Lapsen oppimista auttaa tämän kyky voida vaikuttaa omaan toimintaan oppimistilanteissa sekä tunteet, jotka liittyvät oppimiseen. Jo kouluikäisellä lapsella on entuudestaan kokemuksia tilanteista, joissa lapsen osaamista on vaadittu. Lapselle on kokemusten

myötä muodostunut tapoja selvittää haastavista tilanteista. (Nurmi ym. 2014, 95, 98.)

6.4 Lapsen kasvatusta

YK:n lapsen oikeuksien sopimus (LOS) laadittiin vuonna 1989. Sopimuksen tavoite on turvata lapsen oikeus suojeluun ja hoivaan. Yhteiskunnan voimavaroja tulee käyttää riittävästi lapsiin sekä lasten ikä ja kehitystaso huomioiden heidän tulee voida osallistua heitä itseään koskevaan päätöksentekoon. Jokaisella lapsella on oikeus voida hyvin omassa kasvuympäristössään. Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaan lapsen hyvinvointi sisältää fyysisen, psyykkisen, sosiaalisen sekä hengellisen osa-alueen. Kristillinen ihmiskäsitys jakaa ajatuksen. (Asikainen ym. 2012, 18.)

Muhosen ja Tirrin (2008, 64) mukaan kasvatukseen kuuluu erityisesti kolme piirrettä, jotka voidaan usein liittää kasvatuksen määritelmään. Näistä ensimmäinen, intentionaalisuus, tarkoittaa sitä, että toiminnalle asetetaan selkeitä tavoitteita. Kasvatuksessa on kyse kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemisesta. Vaikka voidaankin olettaa, että lapsi oppii ja kehittyy ilman suuria tavoitteita ja päämääriä, on intentionaalisuus kuitenkin merkittävä piirre lapsen kokonaisvaltaisen kasvun tukemisen kannalta. (Muhonen & Tirri 2008, 64.)

Koko materiaaliin suunnittelun prosessia ohjasi vahvasti sitä varten luodut tavoitteet. Tavoitteena oli tukea pyhäkoulussa käyvien lasten kristillistä kasvua. Siksi materiaaliin valittiin aiheita, jotka ovat olennaisia kristinuskon kannalta ja siksi ne tukevat tavoitteen täyttymistä.

Toisesta Muhosen ja Tirrin (2008, 64) mainitsemasta piirteestä käytetään nimitystä normatiivisuus. Tässä kontekstissa sillä tarkoitetaan, että kasvatuksen tavoitteisiin ja lopputulokseen vaikuttavat myös kasvattajan omat arvot. Tavoitteita mietittäessä kasvattaja pyrkii ajamaan niitä arvoja, joita hän pitää itse tärkeinä kasvatuksessa. (Muhonen & Tirri 2008, 64.)

Muhosen ja Tirrin (2008, 64) väite, että kasvattaja edustaa aina jotakin myös tahottomaan on totta, mutta lisäksi siihen yhden näkökulman. On totta, että kasvattajan toiminnasta ja käytöksestä voidaan havaita hänen arvomaailmastaan nousevia arvoja, mutta kasvattajalla täytyy olla myös ammattitaitoa tiedostaa, että kaikki hänen henkilökohtaiset arvonsa eivät välttämättä ole yksi ainoa totuus. Jokainen itselle tärkeä arvo ei tarkoita automaattisesti, että se vie kaikkea kasvatuksen toimintaa eteenpäin. Kasvattaja edustaa aina jotakin, mutta edustettavat arvot voivat nousta sekä henkilökohtaisesta että ammatillisesta arvomaailmasta. Tästä syystä on tärkeää tunnistaa ne arvot, jotka tukevat lapsen kasvua positiivisella tavalla ja arvot, joita esimerkiksi oma työyhteisö edustaa ja joiden mukaan työntekijä on sitoutunut toimimaan.

Kolmatta kasvatukseen liittyvää piirrettä kutsutaan vuorovaikutuksellisuudeksi. Tässä yhteydessä tällä tarkoitetaan, että kasvatus tapahtuu kasvattajan ja kasvatettavan välisessä vuorovaikutuksessa. Näiden kolmen piirteen perusteella voidaan siis ajatella kasvatuksen olevan kokonaisuudessaan tavoitteellista ja arvosidonnaista toimintaa, jotka ilmenevät em. vuorovaikutuksellisessa tilanteessa kasvattajan ja lapsen välillä. (Muhonen & Tirri 2008, 64–65.)

Kasvatuksen tarkoituksena on vaikuttaa kasvatettavan elämään kauaskantoisesti. Hyvässä kasvatussuhteessa molemmille osapuolille muodostuu arvostava kuva toisesta. Kasvattajan tulee pyrkiä tukemaan lapsen kasvua ja kehitystä lapsen edun mukaisesti ja ohjaamalla lasta vastuullisesti. Tämä vahvistaa kasvattajan ja lapsen välistä luottamussuhdetta ja lisää molemminpuolista kunnioitusta. (Nivala 2011, 23.)

Pyhäkoulussa lapsi saa ihmetellä, kysellä ja pohtia asioita. Materiaalipaketin sisältö on suunniteltu niin, että lapsille annetaan mahdollisuus kertoa omia ajatuksiaan apukysymysten avulla. Pyhäkoulun pitäjän tehtävä on kuunnella, olla aidosti läsnä ja arvostaa lapsen ajatuksia ja olla tällä tavoin kunnioittava häntä kohtaan.

7 KRISTILLINEN KASVATUS

7.1 Kristillisen kasvatuksen määritelmä

Käsitettä kristillinen kasvatus ei pystytä määrittelemään vain yhdellä tavalla, sillä kyseistä käsitettä voidaan tulkita ja käyttää useassa eri asiayhteydessä (Muhonen & Tirri 2008, 67). Kristillinen kasvatus on hiljentymistä, raamatunkertomuksien oppimista ja kasteopetuksen toteutumista (Saarinen 2001, 132). Kasteessa seurakunta sitoutuu vanhempien ja kummien tavoin osallistumaan kastetun kristilliseen kasvatukseen. Kasteopetuksessa tarkoituksena on auttaa lasta kasvaamaan hänen omassa uskossaan. Käytännössä se tarkoittaa oman uskon ja elämän tulkitsemista, sen arvostamista ja ylipäättään tiedostaa oman uskon olemassaolo. Kirkon tuki rohkaista lasta olemaan kristitty nähdään myös uskoon kasvatamisena ja kirkon kasteopetukseen kuuluu vahvasti tämän identiteetin tukeminen. (Luumi 2001, 81–84.)

Kristilliseen ihmiskäsitykseen kuuluu ajatus siitä, että ihminen on Jumalan kuva. Jokainen on arvokas, ihme ja tärkeä juuri sellaisena kuin on. Lapsen kohdalla kristillisessä kasvatuksessa on keskeistä, että hänet huomioidaan, häntä kohdellaan arvokkaana ja hänet nähdään aktiivisena osallistujana seurakunnassa. (Halme 2010, 23, 25.)

Kristillisyyden määritelmä riippuu paljon myös siitä, mikä kirkkokunta sitä määrittelee. Luterilaisesta näkökulmasta katsottuna kristillinen kasvatus voidaan liittää ajatukseen, että kristillinen perinne siirtyy sukupolvelta toiselle. Esimerkki perustuu toimintatapaan, jossa opitut asiat halutaan siirtää sellaisinaan seuraavalle sukupolvelle ilman, että niiden merkitys muuttuu. Kristillisen kasvatuksen tavoitteena voidaan pitää sitä, että seurakunnan pitämä kasteopetus tukee uskoon kasvattamista. Käytännössä se tarkoittaa kristityn ihmisen tukemista sekä yksilönä että yhteisön jäsenenä. (Muhonen & Tirri 2008, 66–67.)

Koen kristillisen kasvatuksen olevan tärkeä osa pyhäkoulussa käyvien lasten elämää ja omien havaintojeni perusteella pyhäkouluun tuleminen on myös lapsille merkityksellistä. Pyhäkoulussa lapset tapaavat muita lapsia ja erityisesti muiden

kristittyjen kanssa tekemisissä oleminen on kristityn ihmisen uskonelämän kannalta tärkeää. Näin lapset oppivat lisää kristittyinä elämisestä ja voivat halutesaan kasvaa omassa henkilökohtaisessa uskossaan. Siksi pidän toimintaa hyvin tärkeänä ja tällä materiaalilla haluan olla mukana tukemassa Kutinan seurakunnan toimintaa, mutta erityisesti olla osaltani tukemassa siellä käyvien lasten ja nuorten kristillistä kasvua.

7.2 Pyhäkoulu

Pyhäkoulu on kristillistä kasvatusta ja sen tulee tukea kokonaisvaltaisesti lapsen kasvua. Pyhäkoulut ovat varhaisimpia tapoja, jolla seurakunta on auttanut vanhempia ja kummeja lapsen kristillisen kasvun tukemisessa. Oikeastaan koko kristillinen kasvatustapa juontaa juurensa seurakunnan perustehtävästä noudattaen Jeesuksen antamaa kaste- ja lähetyskäskyä. (Ahtiainen 2011, 33–34.) Pyhäkoululla on ollut sen alkua ajoista lähtien huomattava rooli yhteiskunnassa. Se huolehti vuoteen 1921 asti lasten alkeisopetuksesta. Kirkko opetti lapsille kristinopin alkeita ja lukutaitoa. (Lindgren 2001, 141.)

Pyhäkoulu on lasten jumalanpalvelus, joka voi sisältää joko kaikkia tai joitakin osia tavallisesta jumalanpalveluksesta (Laakso & Vuorelma-Glad 2018, 26). Kaisa Lindgren käyttää pyhäkoulusta myös nimitystä lastenkirkko. Pyhäkoulu on lapsille avointa toimintaa, joka kokoontuu viikoittain. Pyhäkoulu on osa kirkon kasteopetusta ja sen tarkoituksena on kasvattaa lasta seurakunnan yhteyteen, jumalanpalveluselämään ja uskoon. Pyhäkoulu on paikka, jossa koetaan kristillistä lähimmäisenrakkautta ja pyritään löytämään niitä lapsia, jotka ovat vaarassa syrjäytyä tai jo syrjäytyneet. Kuten kaikilla seurakunnan jäsenillä, on lapsillakin oikeus säännölliseen kasteopetukseensa eli omaan jumalanpalvelukseensa pyhäkoulun keinoin. (Lindgren 2001, 136.)

Pyhäkoulu voi sisältää esimerkiksi musiikkia, Raamatunkertomuksia, rukousta, kädentaitoja, leikkiä tai liturgiaa (Laakso & Vuorelma-Glad 2018, 26). Pyhäkoulun sisältöä voidaan suunnitella hyödyntämällä esimerkiksi näitä neljää elementtiä: juhla, ihmettely, ”tykkääminen” ja uskonnolliset tavat eli rituaalit. Kaikki em. osien

ei ole välttämätöntä näkyä samassa pyhäkoulussa vaan se voi toteutua käyttämällä osaa niistä. (Lindgren 2001, 137.)

Jokainen sunnuntai muistuttaa meitä Jeesuksen ylösnousemuksesta. Se on toivon, kiitoksen ja ilon juhla. Voidaan siis ajatella, että jumalanpalvelus on juhla, jossa koetaan Sanan ja sakramenttien kautta yhteyttä Jumalaan ja Kristukseen, joka on ylösnoussut. Lapsen juhlaan sisältyy tunteiden ilmaisemista, leikkiä ja yhteyden kokemista. Juuri tällaisia tunteita jumalanpalveluksessa, juhlassa, voi kokea. Pyhäkoulun tehtävänä on elää todeksi tätä juhlaa. (Lindgren 2001, 137.) Kutinan seurakunnan pyhäkoulu sisältää jumalanpalvelukseen kuuluvia elementtejä. Jokaisella kerralla on esimerkiksi rukoilua.

Ihmettely on osa lapsen elämää. Lapselle on luontaista olla utelias, kysellä kysymyksiä, etsiä vastauksia ja ihmetellä niin pieniä kuin suuriakin asioita. Ihmettely on tärkeää uusien asioiden oppimisessa, sillä uuden asian ihmettelystä seuraa usein oivallus. Ihmettelyyn kuuluu myös yllätyksellisyys. Avoin ja hyväksyty ilmapiiri mahdollistaa lapselle raamatunkertomusten, elämän ja uskonnollisten tapojen ihmettelyn. Pyhäkoulun pitäjä on keskeisessä roolissa lapsen ihmettelyn mahdollistajana. (Lindgren 2001, 138–139.) Kutinan seurakunnan pyhäkoulussa lapsi saa ihmetellä, kysellä ja pohtia asioita. Materiaalipaketin sisältö on suunniteltu niin, että lapsille annetaan mahdollisuus kertoa omia ajatuksiaan apukysymysten avulla. Pyhäkoulun pitäjän tehtävä on kuunnella lasta, olla aidosti läsnä ja arvostaa lapsen ajatuksia ja näyttää tällä tavoin kunnioitusta häntä kohtaan.

Tykkäämis- elementillä viitataan pyhäkoulun ilmapiiriin. Ryhmän hyvään ilmapiiriin syntyminen vaikuttaa pyhäkoulussa erityisesti pyhäkoulun pitäjä. Pyhäkoulun pitäjä luo ryhmään hyväksyvän ilmapiiriin antamalla lapselle kokemuksen, että hän on pidetty, tärkeä, hänellä on tilaa ja mahdollisuus olla oma itsensä. Hyväksyvä ilmapiiri välittää lapselle myös uskonnollisen sanoman. Pyhäkoulun pitäjän hyväksyntä auttaa lasta ymmärtämään Jumalan hyvyyttä. Tällaisen kokemus auttaa lasta näkemään Jumalan olevan anteeksi antava ja rakastava. (Lindgren 2001, 137–138.) Pyhäkoulun pitäjä voi kehua lasta onnistumisista, hienosta

ajatuksesta tai rohkeudesta sanoa oma mielipide ääneen. Tämä auttaa lasta tiedostamaan, että hänellä hyviä ja tärkeitä ajatuksia.

Uskonnollisia tapoja kutsutaan rituaaleiksi. Uskonnollisten tapojen seuraaminen ja niiden tekeminen auttavat lasta kasvamaan osaksi seurakuntayhteisöä. Rituaalit ovat keskeinen osa sekä lasten että aikuisten jumalanpalveluselämää. Oleellista on ymmärtää rituaalinen keskeinen sisältö – miksi näin tehdään? Pelkkä rituaalien toistaminen tapoina ei tarkoita rituaalien sisäistämistä. Toisto on kuitenkin edellytys rituaalin sisäistämiseksi ja oppimiselle. Rukous on lapsen uskonelämän kannalta tärkeä, sillä se auttaa lasta saamaan henkilökohtaisen yhteyden Jumalaan. Erilaisten rituaalien käyttäminen pyhäkoulussa mahdollistaa lapsen kokonaisvaltaisen osallisuuden ja hänen olemuksensa hyödyntämisen toiminnassa. (Lindgren 2001, 139–140.)

Pyhäkoulu suunnitellaan lapsilähtöiseksi toiminnaksi, jossa lapsi on keskiössä. Opetuksellinen osio tehdään lapselle helpoksi ymmärtää esimerkiksi leikin tai taiteen keinoin, jolloin lapsi itse saa olla aktiivinen toimija. On tärkeää muistaa kiinnittää huomiota lasten omiin ajatuksiin ja kokemuksiin. (Suomen Pyhäkoulun Ystävät ry. Mitä on pyhäkoulu. Tietoa pyhäkoulusta.)

Tulevaisuuden kannalta keskeinen kysymys pyhäkoulujen jatkuvuudesta liittyy muutokseen. Lasten ja heidän perheidensä elämäntilanteet muuttuvat jatkuvasti ja oleellista on se, pystyykö pyhäkoulu vastaamaan perheiden arjessa tapahtuviin muutoksiin ja siellä oleviin haasteisiin muuttamalla omaa toimintatapaansa. (Lindgren 2001, 142.)

Pyhäkoulua pitävät usein vapaaehtoiset ja seurakunnan tulee tukea ja ohjata heitä työssään auttamalla pyhäkoulun suunnittelussa ja myös toteutuksessa (Laakso & Vuorelma-Glad 2018, 26). Tulevaisuudessa seurakunnan vapaaehtoisten merkitys kasvaa entisestään, myös pyhäkoulussa.

8 MATERIAALIN TAVOITTEET JA SISÄLLÖN KEHITTÄMISEN PROSESSI

8.1 Opinnäytetyön tavoite ja lähtökohdat

Opinnäytetyön tarkoituksena oli kehittää materiaalipaketti Kutinan seurakunnassa pidettävään lasten pyhäkouluun. Tarkoituksena oli tukea ja kehittää lapsityötä Kutinan seurakunnassa. Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda materiaali, jota pyhäkoulun pitäjät voivat työssään hyödyntää. Tavoitteena oli kehittää materiaali, joka on selkeä, sisällöltään kristillistä kasvatusta tukeva ja helppo käyttää ja soveltaa tarpeen mukaan.

Opinnäytetyön ideointivaiheessa minulla oli vahva tunne, että haluaisin tehdä opinnäytetyöni Kroatiaan Kutinan seurakunnalle. Seurakunta oli minulle tuttu ennestään ja tunnen hyvin sekä seurakunnan että seurakuntalaiset. Kertoessani ajatukseni Kutinan seurakunnassa työskentelevälle Elina Braz de Almeidalle hänellä oli heti idea valmiina. Elina Braz de Almeida kertoi, että seurakunnalla on suuri tarve materiaalille, joka sisältäisi opetuksia ja toiminnallisia toteutusehdotuksia lasten pyhäkouluun varten. Elina Braz de Almeidan toiveena oli myös, että materiaali muistuttaisi Suomessa tunnettua Kerhonohtajan käsikirjaa. Kerhonohtajan käsikirja on kerhonohtajien työn tueksi tarkoitettu kirja, josta löytyy ideoita, hartauksia, leikkejä ja materiaalia kerhoihin koko lukuvuotta ajatellen. (Penttinen 2018, 7.)

Elina Braz de Almeidan toiveissa oli materiaali, jossa olisi opetusten ja toiminnallisten ideoiden lisäksi esimerkiksi ”Pyhäkoulun pitäjän 10 käskyä”, jotka ohjaisivat pyhäkoulun pitäjiä toimimaan oikealla tavalla ja antamalla suuntaviivoja sille, millainen roolimalli pyhäkoulunpitäjän on hyvä olla. Lisäksi itselläni tuli ideoita tehdä yksityiskohtaisia askarteluohjeita toiminnallisia toteutuksia varten. Pyhäkouluun pitävää kahta nuorta ei voida laittaa siihen asemaan, että pyhäkoulun suunnittelu ja toteutus jäävät täysin heidän vastuulleen. Materiaalin tavoite on antaa näille nuorille pyhäkoulun pitäjille konkreettinen tuki heidän työtään varten.

Kutinan seurakunnan käytössä ei ole ajankohtaista materiaalia tai opasta pyhäkoulujen sisältöjen suunnitteluun ja toteutukseen, joka olisi saatavilla myös kroatian kielellä. Edellinen materiaali on Kroatian evankelisen kirkon entisen piispan tekemä raamattuopetusmateriaali lapsille vuodelta 1959 (Biblijske priče 1959). Sen jälkeen Kroatian evankelisen kirkon sisältä ei ole tullut mitään materiaalia seurakuntien käyttöön. Lastenraamattuja on käytössä, mutta ei varsinaisia opetuskirjoja. Tähän tarpeeseen opinnäytetyöllä pyritään vastaamaan.

8.2 Materiaalin kehittämisen prosessi

Materiaalin sisällön suunnittelu käynnistyi keväällä 2019, mutta alkoi edetä enemmän vasta syksyllä 2019. Materiaalin sisällön aktiivinen suunnittelu oli tärkeää aloittaa sellaisessa vaiheessa, jossa opinnäytetyön teoreettiseen osuuteen on perehdytty riittävästi sisällön laadukkaan lopputuloksen kannalta. Materiaali tuli pyhäkoulun pitäjien käyttöön, joten oli oleellista kuulla heitä kehittämisprosessin aikana sekä tehdä materiaalia yhteistyössä heidän kanssaan.

Materiaalin sisällön suunnittelu alkoi sillä, että matkustin Kroatiaan keväällä 2019 ja tapasin siellä Kutinan seurakunnan työntekijän Elina Braz de Almeidan ja miehimme hänen kanssaan, millaista materiaalia lasten pyhäkoulu Kutinan seurakunnassa tarvitsee. Myöhemmin kävin samaa keskustelua pyhäkoulun pitäjien kanssa. Emme saaneet omien aikataulumme puolesta sovituksi yhteistä tapaamista, joten siksi tapasin heidät erikseen. Monien hyvien alkuperäisten ideoiden jälkeen päätimme kuitenkin rajata materiaalin sisällön niin, että se keskittyy tiettyihin teemoihin, niiden opettamiseen ja toiminnalliseen tekemiseen. Näin ollen Kerhonohjaajan käsikirjan -tyylinen lopputuloksen tavoittelu jätettiin pois. Huomioiden opinnäytetyön laajuuden oli tärkeää tehdä kyseinen rajaus, jotta materiaalissa voidaan keskittyä sekä opetus- että toiminnalliseen osioon tarkemmin ja yksityiskohtaisemmin.

Ensimmäisissä tapaamisissa keväällä 2019 Elina Braz de Almeidan ja pyhäkoulun pitäjien kanssa kokosimme yhteen tärkeitä teemoja, jotka ovat oleellisia kristillisen uskon kannalta. Päädyimme kahteen kantavaan teemaan, joiden

ympärille rakennettiin kahdeksan kerran opetusmateriaali. Materiaalin kantaviksi teemoiksi valikoituivat Jumala ja Jeesus, ja näiden ympärille jokainen pyhäkoulukerta rakennettiin.

Matkustin Kutinaan syyskuussa 2019 ja viivyn siellä puolitoista kuukautta tarkoituksenani kirjoittaa ensin teoreettista osiota ja aloittaa sitten aktiivinen suunnittelutyö materiaalipaketin suhteen. Vaikka materiaali tehtiin yhteistyössä englantia puhuvien pyhäkoulunpitäjien kanssa, tullaan opinnäytetyön raportin liitteeksi liittämään suomenkielinen materiaali. Materiaalia työstettiin suullisesti englannin kielellä, joka käännettiin opinnäytetyöprosessin loppuvaiheessa kroatian kielelle. Englannin kielistä versiota käytettiin muistion tapaan, jotta sitä päivitettiin yhteistä kieltä käyttäen. Materiaali käännettiin kroatian kielelle toisen pyhäkoulunpitäjän kanssa ja sitä versiota jaettiin niille Kroatian evankelisen kirkon työntekijöille ja vapaaehtoisille, jotka tekevät töitä lasten ja nuorten kanssa. Tällä tavoin mahdollistettiin, että työntekijät saavat sisällön tarkasteluunsa omalla äidinkielellään ja voivat antaa siitä palautetta.

Materiaali tehtiin digitaalimuotoon Word tiedostona. Se tehtiin ensin Kutinan seurakunnan käyttöön, mutta jaettiin opinnäytetyöprosessin loppuvaiheessa kaikkiin Kroatian evankelisen kirkon seurakuntiin käytettäväksi. Materiaalin muihin seurakuntiin lähetti Elina Braz de Almeida, koska hänellä on olemassa valmiit kontaktit niihin.

8.3 Materiaalin sisältö

Pyhäkoulukertojen aiheet valikoituivat syksyn 2019 aikana. Aiheiksi valittiin; Jumala on kaikkialla, Jumala on Luoja, Jumala on rakkaus, Jumala on luotettava, Jeesus on lasten ystävä, Jeesus on ihmeiden tekijä, Jeesus on pelastaja ja Jeesus on valo. Kristinusko on saanut alkunsa Jeesus Nasaretilaisesta, ja kristinuskon syntymisen kannalta on ollut merkittävää, että oli oppilaita, jotka uskoivat Jeesuksen ylösnousemukseen ja lupaukseen siitä, että yhtenä päivänä Jeesus tulee takaisin (Pruuki 2010, 32). Aiheet ovat valikoituneet edellä mainituiksi, sillä

ne ovat olennaisia kristinuskon sisällön kannalta. Jeesus on kristillisessä uskossa ja on siksi keskeinen osa kristillisen kasvun sisältöä.

Opetuskokonaisuutta suunnitellessa on tärkeää miettiä, mitä hyvä opetuskerta sisältää. Kolme olennaista asiaa opetuksen sisältöön liittyvää asiaa ovat elämä, usko ja rukous. On hyvä pohtia, kuinka saada opetuksen sisällöstä sellainen, että siinä tulisi opituksi jotakin kaikista näistä osa-alueista. (Pruuki 2010, 49). Em. kolme asiaa mainitaan Lassi Pruukin kirjassa ”Rippikoulun pikkujättiläinen” ja ne on tarkoitettu ensisijaisesti rippikoulua varten. Kyseiset teemat sopivat kuitenkin sovellettavaksi myös pyhäkouluun.

”Elämä”- osio tulee osaksi opetusta, kun siinä käsitellään elämäkysymyksiä, kuten Jumalaan ja lähimmäisen rakastaminen (Pruuki 2010, 49). Näitä kysymyksiä käsitellään pyhäkoulussa erityisesti niillä kerroilla, kun aiheina ovat ”Jumala on rakkaus”, ”Jumala on luotettava” ja ”Jumala on Luoja” ja ”Jumala on kaikkialla”. Näillä pyhäkerroilla pohditaan yhdessä sitä, millainen Jumala on, mitä Jumala tekee ja kuinka voimme osoittaa rakkautta toinen toisiamme ja Jumalaa kohtaan.

Kutinan seurakunnan pyhäkoulukerran runko on ollut samantyyppinen jo kauan ja se on todettu hyväksi. Alussa lauletaan laulu ja sen jälkeen on alkurukous, jonka usein joku lapsista uskaltautuu rukoilemaan. Näiden jälkeen on varsinainen opetushetki ja siihen liittyvä toiminnallinen tekeminen. Lopuksi on rukoiltu ja laulettu yhdessä. (Petra Majstorović, henkilökohtainen tiedonanto 29.8.2019) Jokainen pyhäkoulukerta sisältää oman osuuden Pruukin (2010, 49) esiin tuomista elämä-, usko- ja rukousosioista. Elämä, usko ja rukous kulkevat käsi kädessä ja pyhäkoulussa teemat tukevat toisiaan ja tulevat käsitellyiksi, vaikka pyhäkoulun sisältöä ei jaettaisikaan erikseen em. hetkiin. Esimerkiksi opetuksellisessa hetkessä pohditaan asioita uskosta ja sen liittymisestä omaan arkeen.

Uskoon ja elämään liittyvä kokonaisuus tulee käsitellyksi erityisesti, kun opetuksessa pohditaan valmiiksi laadittuja kysymyksiä ja syvennyttään Raamatun sisältöön hengellisten laulujen, kertomusten ja raamatunkohtien myötä sekä mietitään niiden yhteyttä omaan elämään. Lisäksi ensimmäisellä opetuskerralla käsitellään uskontunnusta tarkemmin. Rukousosiossa viitataan jumalanpalvelus- ja

hartauselämään. Kutinan seurakunnan pyhäkoulussa se tulee selkeimmin esiin alun ja lopun yhteisissä rukoushetkissä. Pruuki (2010, 49) kuitenkin muistuttaa, että rukouksen saaminen osaksi uskon sisältöä ja omaa elämää, on oleellista vain löytää siitä yhteys jumalanpalveluselämään.

Aiheet pyritään opettamaan tavalla, jolla lapsi pystyy samaistumaan siihen oman arkensa kautta. Tätä toimintatapaa puoltaa Wille Riekkisen (2008, 89) ajatus siitä, että hyvässä kristillisessä kasvatuksessa lapselle annetaan tarvittavat tiedot ja taidot, joiden avulla hän voi pohtia omaa kristillistä uskoaan. Se onnistuu opettamalla lapsille asioita antamalla esimerkkejä lapsen omasta arjesta. Myös Lassi Pruuki (2010, 57) kirjoittaa, että oppiminen tapahtuu parhaiten silloin, kun opiskeltavan asian saa liitettyä opetettavan omaan elämään.

Materiaalissa tämä on otettu huomioon sisällyttämällä opetuskertoihin kysymyksiä ja pohdintoja, joilla opetuksen tema tuodaan osaksi lapsen omaa elämää. Esimerkiksi opetuserroilla ”Jumala on Luoja” ja ”Jumala on rakkaus” pohditaan kuinka lapset voivat itse elää todeksi Jumalan ihmisille annettua tehtävää pitää luomakunnasta huolta tai kuinka voimme näyttää muille ihmisille, että rakastamme heitä.

Jean Piagetin vuosikymmenten mittaisten tutkimuksien tulosten perusteella voidaan todeta hänen olevan samoilla linjoilla, että opetus on hyvä tuoda konkreettiseksi osaksi lapsen elämää. Piaget jakaa kognitiivisen kehityksen neljään vaiheeseen, joista erityisesti kolmatta voidaan huomioida myös Kutinan seurakunnan pyhäkoulussa siellä käyvien lasten ikien vuoksi. Kolmas kehitysvaihe on nimeltään konkreettisten operaatioiden vaihe ja se kestää noin seitsemästä ikävuodesta kahteentoista ikävuoteen. Tässä kehitysvaiheessa lapsi alkaa päästää enemmän irti minäkeskeisyydestään ja ajatella itsenäisemmin. Lapsi osaa yhdistää erilaisia näkökulmia ja muodostaa johtopäätöksiä. (Holm 2004, 26–27.) Kyseinen kehitysvaihe otettiin huomioon materiaalipaketin suunnittelussa. Pyhäkoulukerroilla on tilaa lasten omille ajatuksille ja pohdinnoille.

Joissain materiaalipaketin opetuksissa on hyödynnetty raamatunkohtia, jotka liittyvät juuri sen kerran aiheeseen. Kutinan seurakunta haluaa panostaa Raamatun

käyttöön, joten tällä tavoin myös Raamattu ja sen kertomukset tulevat lapsille tutummiksi. Pyhäkoulukertojen kantavien teemojen ja jokaisen kerran aiheen valitsemisen jälkeen alkoi sisällön suunnittelu tarkemmin. Ensimmäinen askel oli etsiä raamatunkohtia, jotka liittyvät kuhunkin aiheeseen. Tarkoituksena oli valita raamatunkohtia, jossa huomioidaan lapsen ikätaso. Kaikki raamatunkohdat eivät ole helppoja ymmärtää aikuisellekaan ja kieli voi olla paikoin aggressiivinen ja lapselle liian vaikealukuinen ymmärtää. Siksi oli tärkeää löytää sellaiset raamatunkohdat, jotka ovat helppo saada osaksi lapsen omaa elämää.

Lisäksi materiaaliin luotiin keskustelua herättäviä ja pohdiskeluvia kysymyksiä, jotka ovat tarkoitettu pyhäkoulun pitäjille tueksi keskustelun johtamiselle ja toiminnan selkeälle etenemiselle. Joillakin opetuskerroilla opetukseen kuuluu jo valmiiksi kirjoitetut ajatukset, joita pyhäkoulun pitäjä voi lukea lapsille suoraan materiaalista. Kyseiset ajatukset kirjoitettiin sellaiseen muotoon, että ne ovat alakouluikäiselle lapselle helppoja ymmärtää.

Opetuksen alussa esitettävien kysymysten tarkoitus on kartoittaa opettavien sen hetkistä tietotasoa aiheeseen liittyen. Kysymykset on hyvä muotoilla niin, etteivät ne ole liian yksityiskohtaisia tai liian vaikeita ymmärtää. On tärkeää myös huomioida, että suljetut kysymykset voivat olla hankalia, jos tarkoituksena on synnyttää keskustelua. Suljetulla kysymyksellä tarkoitetaan, että kysymykseen vastataan luultavimmin ”kyllä” tai ”ei”. Tällä tavalla muotoillut kysymykset eivät vie keskustelua ja näin ollen oppimista paljon eteenpäin. (Pruuki 2010, 116.) Nämä on otettu huomioon materiaalin sisällön suunnittelussa esimerkiksi opetuskerroissa ”Jumala on Luoja” ja ”Jumala on rakkaus”. Erityisesti ”Jumala on rakkaus”-kerralla osa kysymyksistä on muotoiltu niin, että lasten täytyy miettiä konkreettisia tapoja osoittaa rakkauttaan läheisilleen, joten vastaukseksi ei käy ”kyllä” tai ”ei”.

Selkeä runko helpottaa pysymistä päivän teemassa. Materiaalissa on toiminnallisia menetelmiä teorian tueksi. Toiminnallisia menetelmiä materiaalissa ovat esimerkiksi laulaminen, sarjakuvan tekeminen aiheeseen liittyen, näytelmä tai mikä vain tuotos, jota lapset ovat itse tekemässä.

Hengellistä musiikkia voidaan käyttää opetuksessa esimerkiksi liittämällä laulun sanat opetuksen teemaan tai virittämällä tunnelmaa. Hengellisten laulujen, erityisesti niiden sanojen myötä on mahdollisuus tuntea Jumalan läsnäoloa, iloa, pyhyyttä. (Pruuki 2010, 105.) Materiaalissa on otettu huomioon hengellisten laulujen ja ylipäätään musiikin tärkeys osana toiminnallisuutta opetuskerroilla ”Jumala on kaikkialla”, ”Jeesus on pelastaja” ja ”Jeesus on valo”. Opetuksessa voidaan myös perehtyä yksityiskohtaisemmin laulun sanomaan ja pohtia tarkemmin sen merkitystä (Pruuki 2010, 141). Opetuskerralla ”Jeesus on pelastaja” tutustutaan laulun ”Mighty to Save”- laulun sanoihin.

8.4 Palaute materiaalista

Materiaalipaketti käännettiin kroatian kielelle joulukuussa 2019 ja lähetettiin palautteenantoa varten niille Kroatian evankelisen kirkon työntekijöille ja vapaaehtoisille, jotka tekevät töitä lasten kanssa. Materiaalipaketti lähetettiin sähköpostilla 17 henkilölle ja lisäksi materiaalista antoi WhatsAppin kautta palautetta Kutinan seurakunnan työntekijä Elina Braz de Almeida sekä kaksi pyhäkoulunpitäjää. Em. 17 henkilöstä kaksi vastasi sähköpostiin eli palautetta materiaalipaketista tuli viideltä henkilöltä Elina Braz de Almeida ja pyhäkoulunpitäjät mukaan lukien. Heidän kaikkien palautteet on kirjattu tähän raporttiin.

”Materiaalin vahvuus on yksinkertaisuus ja helppous, tästä voi jokaisessa seurakunnassa lapsityöstä vastaava kehittää omalle ryhmälle sopivan vaihtoehdon. Tämä materiaali antaa hyvän esimerkin siitä, minkälaisia seurakunnan lasten koontumiset voivat olla sekä rohkaisee Raamatun, rukouksen ja hengellisten laulujen käyttöön. Materiaali toimii rohkaisijana ja varmasti myös kokenut vetäjä voi löytää uusia ideoita. Jatkossa, jos mahdollisuuksia on niin materiaalia voisi sekä laajentaa että syventää. Tällaisenaan se on kuitenkin täsmävastaus kirkkomme tarpeeseen.”

”Luin Sinin materiaalin nopeasti, että näin mistä on kyse. Meillä ei ole tällä hetkellä olemassa mitään systemaattista materiaalia, ja tämä tulee olemaan meille iso apu. Tämä tuli juuri oikeaan aikaan! Suuri kiitos Sinille sydämestä. Lisää

palautetta voisin antaa varmasti sitten, kun materiaalia olemme kokeilleet. Se, mikä minua ensisilmäyksellä viehättää tässä on yksinkertainen konsepti ja yhdistelmä raamatunkohtia lauluin ja uskonkohdin. Metodit voimme itse valita. Super. Iso halaus ja jälleen meille saapuu siunauksia Kutinasta – Jumalalle kiitos ja kunnia!”

”Sini on tehnyt hienon työn. Tekstiin en osaa antaa mitään korjauksia. Otsikko antaa ymmärtää, että Pyhä Kolminaisuus on kyseessä, mutta mielestäni Pyhän Hengen toiminta puuttuu. Tuleekohan seurakunnan merkitys jossain kohtaa esiin? Minusta seurakuntayhteyden tärkeyttä tulisi korostaa. Rippikouluopetus on varmaan eri asia. Mielestäni kannattaa Siniä onnitella tästä.”

”Olet tehnyt hyvää työtä ja se tulee auttamaan minua paljon. Olet tehnyt materiaalin, joka opettaa hausalla ja ymmärrettävällä tavalla lapsille. Olet laittanut sen yksinkertaisen tiedon, jota he tarvitsevat, lauluihin ja peleihin. Ne auttavat lapsia muistamaan. Olet tehnyt myös asiat helpommaksi minulle, koska joskus minun on todella vaikea ideoida ja haluaisin tehdä jotain uutta. On ollut vaikeaa löytää inspiraatiota, mutta tästä materiaalista saan sitä. Voin hyödyntää toiminnallisia osuuksia myös muissa aiheissa. Olet antanut minulle uusia ja tuoreita ideoita pyhäkouluun ja se tulee auttamaan minua ja lapsia paljon.”

”Pyhä Kolminaisuus oli minulle lapsena epäselvää ja vaikea aihe ymmärtää, mutta tässä materiaalissa se tulee paremmin selväksi. Laulut sopivat sanomaltaan aiheeseen ja se on mahtavaa. Se on ehkä yksi helpommista tavoista lapsille oppia. Hienoa, että yhdellä kerralla laulun sanomaa käydään läpi pala palalta. Ehkä lapset voivat keksiä johonkin lauluun liikkeitä, joita he tekevät käsillä? ”Jumala on Luoja”- kerralla lapset oppivat, kuinka tärkeitä eläimet ja luonto ovat meille. Sen tärkeys korostuu nykypäivänä, kun monet eläimet kärsivät ja metsäpaloja on paljon. Tästä aiheesta he voivat oppia, että Jumala ei antanut luontoa tuhottavaksi vaan asiaksi, josta ihmisen täytyy pitää huolta. Janatyöskentely, väitteet, raamatunkohtien kirjoittaminen ja bingo ovat mahtavia! On kiva, että materiaalissa on paljon toiminnallisia vaihtoehtoja.”

Yhdessä palautteessa annettiin kehittämissideoita ”Jumala on kaikkialla”- opetuskertaan, johon toivottiin muun muassa seurakunnan merkityksen korostamisesta Pyhän Hengen kautta. Kyseisestä palautteesta käytiin keskustelua Kutinan seurakunnan työntekijän Elina Braz de Almeidan kanssa ja mietittiin materiaalin muokkaamista annetun palautteen perusteella. Tulimme siihen tulokseen, että oppitunti jätetään siltä osin normaaliin muotoonsa. Pyhä Hengen toiminta ja seurakuntayhteys ovat tärkeitä asioita kristinuskon kannalta, mutta Kutinan seurakunnan tarpeeseen nähden opetuskerta on hyvä sellaisenaan. Mikäli materiaali-pakettia tullaan kehittämään ja syventämään jatkossa voidaan tämä palaute huomioida seuraavassa versiossa.

9 AMMATILLINEN KASVU JA KEHITTÄMISKOHDAT

Materiaalipaketin yhtenä tavoitteena oli luoda materiaali, jota pyhäkoulun pitäjät voivat työssään hyödyntää. Sisällön tavoitteena oli selkeys, kristillisen kasvatuksen tukeminen ja materiaalin helppokäyttöisyys. Kroatian evankelisen kirkon työntekijöiltä ja vapaaehtoisilta saadun palautteen perusteella voidaan olettaa, että materiaali on tarpeellinen, kehityskelpoinen ja yksinkertainen. Pyhäkoulua tai muuta lasten toimintaa pitävät työntekijät ja vapaaehtoiset saavat materiaalista tukea työhönsä ja konkreettisia ideoita toteutukseen. Palautteista tulee myös ilmi materiaalin kehityskelpoisuus. Jo palautteissa mainittiin materiaalin tulevasta hyödyntämisestä omassa työssä ja sen muokkaamisesta omalle ryhmälle sopivaksi. Yhdessä palautteessa kehiteltiin jo ajatusta käsiliikkeiden luomisesta lauluun. Tällainen kommentti itsessään kertoo jo materiaalin kehityskelpoisuudesta. Koen onnistuneeni tavoitteessani luoda yhteistyössä pyhäkoulunpitäjien kanssa Kutinan seurakunnalle heidän tarpeensa täyttävän materiaalipaketin. Elina Braz de Almeida ja pyhäkoulun pitäjät kertoivat, että he ottavat materiaalin käyttöön heti keväällä 2020 opinnäytetyön valmistuttua. Pyhäkoulun pitäjät kertoivat odottavansa innokkaina, että pääsevät käyttämään materiaalia ja ehkä soveltamaan materiaalista löytyviä teemoja myös muissa tapahtumissa, esimerkiksi lasten leirillä.

Opinnäytetyö otettiin saadun palautteen perusteella hyvin vastaan kahdessa muussakin Kroatian evankelisessa seurakunnassa. Kappaleessa kuusi on nähtävillä palautteita, joista käy ilmi materiaalin positiivinen vastaanottaminen. Eräässä palautteessa kerrotaan materiaalin toimivan rohkaisijana ja siitä voi saada kokenutkin pyhäkoulun pitäjä jotain uutta.

Kirkon nuoristyönohjaajan ydiosaaminen voidaan jakaa neljään osaamisalueeseen: Hengellisen työn osaaminen ja arvo-osaaminen, organisaatio- ja kehittämisosaaminen, yhteisöllinen ja yhteiskunnallinen osaaminen ja pedagoginen osaaminen (Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2010). Opinnäytetyöstäni löytyy paljon yhtäläisyyksiä pedagogisen osaamisalueen kanssa. Olen opinnäytetyötä tehdessä perehtynyt kristillisen kasvatuksen määritelmään, pyhäkoulun

rakenteeseen ja kasteopetuksen sisältöön. Lisäksi opinnäytetyön raportissa on perehdytty lapsen hengelliseen, kognitiiviseen ja sosiaaliseen kehitykseen sekä lapsen kasvatukseen. Pyhäkoulun pitäjien ohjaaminen ja tukeminen näkyi käytännössä erityisesti materiaalin suunnittelun prosessissa. Materiaalipaketin tekeminen yhteistyössä pyhäkoulun pitäjien kanssa mahdollisti heidän ”kouluttamisensa” materiaalin käyttöön. Materiaalin suunnittelun prosessin myötä he ovat itse käyneet läpi kaikki teemat ja pohtineet samoja asioita, joita he tulevat lasten kanssa käymään myöhemmin yhdessä läpi.

Oman ammatillisen kasvun pohdintaa on ollut luontevaa pohtia koko opinnäytetyöprosessin ajan. Esittelin opinnäytetyön ideapaperin jo vuonna 2018. Ideapaperin esittely ei ollut tuolloin pakollista, mutta kävin silti esittelemässä oman ideapaperini. Sen jälkeen huomasin, kuinka tarpeellinen se esittely oli ollut. Ennen ideapaperin esittelyä olin ajatuksissani ja osittain jo paperillekin suunnitellut materiaalipakettia. Ylpeänä ja intoa puhkuen kerroin tämän ideapaperin esittelystä, jossa minua kehoitettiin perehtymään teoreettiseen osuuteen ennen materiaalin konkreettista työstämistä. Opinnäytetyöprosessin aikana olen huomannut teorian tiedon tärkeyden, vaikka tarkoituksena olisikin tuottaa jotakin.

Materiaalipaketissa on monia asioita, jotka ovat päätyneet sinne ikään kuin teorian tiedon kautta. Lukemalla erilaista kirjallisuutta ja kehittämissasiakirjoja olen saanut ideoita ja laajempaa näkemystä opinnäytetyöhön. Hallitsemalla opinnäytetyön teoreettisen viitekehyksen on materiaalin lopputuloksella paremmat edellytykset täyttää asetetut tavoitteet. Tavoitteena oli luoda materiaalipaketti, joka auttaa pyhäkoulun pitäjiä työssään ja siihen tavoitteeseen on ollut ajoittain hyvä palata. Se on auttanut jäsentämään lukemaani ja kirjoittamaani asiaa ja keskittymään hyvän lopputuloksen saamiseen.

Olen oppinut opinnäytetyöprosessin aikana lisää kristillisestä kasvatuksesta, valtavasti paljon pyhäkoulusta toimintamuotona ja nähnyt selvemmin sen tärkeyden Kutinan seurakunnassa. Opinnäytetyön prosessin aikana minut on yllättänyt todellisuus siitä, kuinka paljon asioita täytyi ottaa huomioon erilaisissa tilanteissa pyhäkoulukertoja suunnitellessa ja kuinka sokeaksi olen toisinaan tullut omalle

työlleni. Raportin kirjoittaminen itsenäisesti on ollut ajoittain haastavaa, mutta opettanut myös paljon.

LÄHTEET

- Ahtiainen, A. (2011). *Maja. Pyhäkoulunohjaajan peruskurssi*. Helsinki: Lasten Keskus
- Asikainen, P., Isoaho, P., Laamanen, T., Parkkinen, R., Virkkilä K. & Virkkilä, M. (2012). *Kantaville Siiville. Lasten sielunhoidon käsikirja*. Keuruu: Otavan Kirjapaino.
- Biblijske priče (1959). *Evangelička crkva u NR Hrvatskoj, NR Bosni i Hercegovini, te AP Vojvodini, Zagreb, Gundulićeva ul. 28./1*
- Grönholm, N., Holländer, A-M., Jokela, E., Kähkönen, N., Takamaa, R., Vappula, K., & Vinko, T. (2013). *Tytöt & pojat seurakuntalaisina*. Helsinki: Pekan Offset
- Halme, L. (2010). *Lapsen parhaaksi - Uskontokasvatus kokonaisvaltaisen ihmiskuvan valossa*. Jyväskylä: Lasten Keskus Oy.
- Holm, N.G. (2004). Teologiaa lasta varten. Uskonnonpsykologia näkökulmia. Teoksessa L. Heinonen & J. Luodeslampi (toim.), *Lapsityönkäsi- kirja* (26–27). Helsinki: Kirjapaja.
- Keltikangas-Järvinen, L. (2010). *Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot*. Juva: WS Bookwell Oy.
- Kirkkohallitus 2015. Jokainen on osallinen - kirkon vapaaehtoistoiminta. Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja. Kirkko ja toiminta. Viitattu 20.8.2019. <https://evl.fi/documents/1327140/45404259/kirkon+vapaaehtoistoiminnan+linjaukset/94d9d369-8825-9b59-5925-b79c763662eb>
- Kirkkohallitus 2016. Isoja Ihmeitä. Isostoiminnan linjaus 2016. Viitattu 13.12.2019. <https://evl.fi/documents/1327140/39461555/Isoja+ihmeit%C3%A4+-+Isostoiminnan+linjaus+2016/2f33ba1b-73cf-5d5e-abba-dea671c432ef>
- Kutinan seurakunta [Sansa TV] (2.2.2016). *Sansa: Elina Braz De Almeida – Tervetuloa Kutinaan (2016) [Video]*. Saatavilla 21.8.2019: <https://www.youtube.com/watch?v=wJQU6dRWE3o>
- [Laakso, S. & Vuorela-Glad, P. \(2018\). *Helsingin seurakuntien yhteinen varhaiskasvatussuunnitelma*. Saatavilla 2.2.2020](#)

- https://www.helsinginseurakunnat.fi/material/attachments/Pr60Zwgq/hsrky_vasu_2018_verkko.pdf
- Lindgren, K. (2001). Pyhäkoulutyö. Teoksessa L. Luukkonen (toim.), *Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön* (s. 136–141). Jyväskylä: Lasten Keskus.
- Luumi, P. (2001). Kasteen kautta seurakuntaan. Teoksessa L. Luukkonen (toim.), *Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön* (s. 81–84). Jyväskylä: Lasten Keskus.
- Medialähetys Sanansaattajat. Lahjoituskohteet. Elina Braz de Almeida. Saatavilla 1.5.2019: <https://sansa.fi/lahjoituskohteet/elina-braz-de-almeida/>
- Muhonen, M. & Tirri, K. (2008). Mitä on kristillinen kasvatust? Teoksessa J. Porkka (toim.) *Johdatus kristilliseen kasvatukseen* (s.64–67). Helsinki: Lasten keskus.
- Nivala, E. (2011). Miksi kasvatuksella on kielteinen kaiku? Teoksessa E. Nivala (toim.), *Kymmenen kysymystä kasvatuksesta* (s. 23). Helsinki: Lasten Keskus.
- Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. (2014). *Ihmisen psykologinen kehitys*. Juva: Bookwell Oy.
- Nurmi, S. & Rantala, K. (2011). *Näyn & kuulun. Lapsen etu ja osallisuus*. Helsinki: Lasten Keskus
- Penttinen, N. (2018). Hei, sinä kerhonohjaaja. Teoksessa N. Penttinen (toim.), *Kerhonohjaajan käsikirja 2018-2019* (s. 7). Tallinna: Lasten Keskus.
- Pruuki, L. (2010). *Rippikoulun pikkujättiläinen*. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy
- Riekkinen, W. (2008). Kristillisen kasvatuksen lähtökohdista. Teoksessa J. Porkka (toim.) *Johdatus kristilliseen kasvatukseen* (s. 89). Helsinki: Lasten Keskus.
- Saarinen, S. (2001). Kohti konstruktivistista oppimiskäsitystä. Teoksessa L. Luukkonen (toim.), *Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön* (s. 53). Jyväskylä: Lasten Keskus.
- Saarinen, S. (2001). Päiväkerho osana kirkon työtä. Teoksessa L. Luukkonen (toim.), *Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön* (s. 132). Jyväskylä: Lasten Keskus.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko (2010). Sakasti. Koulutus. Ydinosaaminen. Ydinosaamiskuvauksia. Saatavilla 2.2.2020 <https://evl.fi/documents/1327140/43561565/Nuorisoty%C3%B6nohjaajan+ydinosaaminen/396e58e4-3986-c899-7254-8ef9d9f41761>

Suomen Pyhäkoulun Ystävät ry. Tietoa pyhäkoulusta. Saatavilla 2.2.2020 <https://www.pyhakoulunystavat.fi/mita-on-pyhakoulu/tietoa-pyhakoulusta/>

Sosiaalialan AMK-verkosto (2016). Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. Saatavilla 1.2.2020 <https://www.innokyla.fi/documents/1167850/5e8f1ef1-7a5b-4dfb-a629-0ea09dbfe904>

LIITE 1. Materiaalipaketti

1. Jumala on kaikkialla (pyhä kolminaisuus)

Mitä tarvitset:

o Jokaiselle lapselle oma paperi, jossa on uskontunnustus

o Lauluvihkot

Opetus:

o Lukekaa uskontunnus

o Laulakaa seuraavat laulut ja pohtikaa jokaisen laulun jälkeen, miten se liittyy uskontunnustukseen ja mistä kohtaa uskontunnustusta laulun ajatuksia voi löytää

- Dotakni me Duse Sveti (=Kosketa minua Henki)
- Samo Krista gledaj (=Katso vain Jeesusta)
- Kriste u tvoje ime (=Kristus sinun nimessäsi)
- Nas Bog je velik (=Kuinka suuri on Jumalamme)

Aiheeseen liittyviä raamatunkohtia, joita voi halutessaan hyödyntää

o Isä: Ps. 107:1 Kiittäkää Herraa! Hän on hyvä, iäti kestää hänen armonsä.

o Poika: Joh. 14:6 Minä olen tie, totuus ja elämä. Ei kukaan pääse Isän luo muuten kuin minun kauttani.

o Pyhä Henki: Joh.14:26 Puolustaja, Pyhä Henki, jonka Isä minun nimessäni lähettää, opettaa teille kaiken ja palauttaa mieleenne kaiken, mitä olen teille puhunut.

2. Jumala on Luoja

Mitä tarvitset:

- o Raamattu
- o Tulosta tai piirrä paperille niitä asioita, joita luomiskertomuksessa luodaan (valo, kasvit, puut, maa- ja vesieläimet, linnut, ihminen)
- o Sinitarraa tai teippiä
- o Multaa
- o Maitopurkista leikattu kuppi jokaiselle
- o Kuivia papuja
- o Vettä
- o Kyniä
- o Paperi

Opetus:

- o Kysy lapsilta, tietävätkö he mikä on Raamatun ensimmäinen kertomus?
- o Jutelkaa lasten kanssa, muistavatko tai tietävätkö he, mitä tässä kertomuksessa tapahtuu?
- o Ennen kertomuksen lukemista ohjaaja antaa lapsille mietittäväksi kysymyksen, jota lapset voivat miettiä kertomuksen aikana. Kysymys: Minkä tehtävän Jumala antoi ihmiselle?
- o Ohjaaja alkaa lukemaan kertomusta (1. Moos. 1:1-31, 2:1-4) ja samaan aikaan seinälle kootaan kuvaa kertomuksen osista sitä mukaan, kun jotain luodaan lisää.

Esimerkiksi, kun Jumala luo eläimet niin lapset saavat viedä vuorollaan yhden eläimen kiinni seinään haluamaansa kohtaan. Kuva muodostuu valmiimmaksi kertomuksen edetessä

o Kertomuksen loputtua ohjaaja kysyy jo aiemmin esitetyn kysymyksen lapsilta: Minkä tehtävän Jumala antaa ihmiselle? (Jumala antoi ihmiselle tehtäväksi pitää luomakunnasta, kaikesta elollisesta huolta)

o Miettikää yhdessä, millä tavoin voimme omassa arjessamme pitää luonnosta huolta? Asiat voi halutessaan kirjoittaa yhdelle paperille, joka laitetaan seinälle

o Jokainen lapsi saa maitopurkista leikatun pienen kupin, joka laitetaan puolilleen multaa. Multaan upotetaan pari papua (voi olla jokin muukin, mitä vain on saatavilla) Lopuksi laitetaan loraus vettä. Jokainen lapsi saa viedä sen kotiin. Lasten kanssa käydään läpi, mitä kaikkea papu tarvitsee, jotta se kasvaa (hyvä lämpötila, valo, vettä, rakkautta, hoivaa). Pavun kasvattaminen havainnollistaa lapselle konkreettisella tavalla, kuinka hän voi pitää huolta luonnosta.

3. Jumala on rakkaus

Mitä tarvitset:

- o Raamattu
- o Kyniä
- o Paperia

Opetus:

- o Ajattele kolmea ihmistä, joita rakastat
- o Kirjoittakaa heidän nimensä paperille
- o Sekoittakaa paperit

o Ottakaa yksi lappu kerrallaan ja lukekaa se ääneen

o Lopuksi rukoilkaa yhdessä kaikkien läheistenne puolesta, myös lapuille kirjoitettujen puolesta

o Janatyöskentely: Kuvitelkaa, että huoneen poikki kulkee jana. Viivan toisessa päässä on "Samaa mieltä"- seinä ja toisessa "Eri mieltä"- seinä. Pyhäkoulun opettaja esittää väittämiä, joiden perusteella lasten tulee asettua janalle sen mukaan, ovatko he samaa vai eri mieltä. Lapset voivat asettua myös janalle sen puoliväliin tai lähes jompaankumpaan päähän. Jutelkaa yhdessä siitä, miksi he asettuivat janalle juuri siihen kohtaan.

o Väitteet:

- Koulussa opettaja kantaa kädessään kirjoja. Kirjat tippuvat maahan. Menet auttamaan, koska haluat auttaa häntä.

- Pyhäkoulussa on tarjolla karkkia. Kulhossa on yksi karkki, joka on isompi ja parempi kuin muut. Lisäksi niitä on vain yksi. Otat karkin nopeasti ennen kuin joku muu ehtii ensin.

- Olet pyöräilemässä koulusta kotiin, kun luokkakaverisi ajaa tarkoituksella vesilätäkön yli ohittaessa sinua. Housusi kastuvat ja sinua ärsyttää. Kaveri naureskelee, ei pyydä anteeksi ja jatkaa matkaa. Päätät ajaa kaverisi kiinni ja tehdä saman hänelle, jotta hän ymmärtää miltä sinusta tuntuu.

- Kotona sinua pyydetään auttamaan kotitöissä. Menet auttamaan, vaikka sinulla on kiva kännykkäpeli kesken.

- Koulussa pelataan jalkapalloa. Olet itse hyvä pelaamaan. Joukkueessasi on kuitenkin pelaajia, jotka eivät osaa pelata kovin hyvin ja se harmittaa heitä. Kannustat kuitenkin heitä ja toivot, että he oppivat ja yrität auttaa heitä siinä.

o Lukekaa:

Hepr. 10:24 "Pitäkäämme huolta toinen toisestamme ja kannustakaamme toisiamme rakkauteen ja hyviin tekoihin."

ja

Matt. 7:12 "Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te teille."

Miettikää yhdessä, miten voimme näyttää muille, että rakastamme heitä?

o Lukekaa:

Luuk. 6:27-28. "Mutta teille, jotka minua kuulette, minä sanon: Rakastakaa vihamiehiänne, tehkää hyvää niille, jotka teitä vihaavat. Siunatkaa niitä, jotka parjaavat teitä."

Mitä ajatuksia teksti herättää? Kuulostaako se helpolta tai vaikealta, miksi?

Aiheeseen liittyviä raamatunkohtia, joita voi halutessaan hyödyntää

o Sef. 3:17 Herra, Jumalasi, on sinun kanssasi, hän auttaa. Sinä olet hänen ilonsa, rakkaudessaan hän tekee sinut uudeksi, hän iloitsee, hän riemuitsee sinusta.

o 1 Joh. 4:19 Me rakastamme, koska Jumala on ensin rakastanut meitä.

4. Jumala on luotettava (lupaukset)

Mitä tarvitset:

- Raamattu
- Jokaiselle lapselle oma tehtäväpaperi
- Kyniä

Opetus:

- Etsikää yhdessä em. raamatunkohdat ja käyttäkää niitä täyttämään puuttuvat sanat:

1. Joh. 14:27

rauhan, rohkeat, teille, epätoivoon, maailma

Minä jätän teille _____. Oman rauhani minä annan - _____, en sellaista jonka _____ antaa. Olkaa siis _____, älkää vaipuko _____.

2. Jer. 29:11

Herra, toivon, suunnitelmani, tulevaisuuden, tuhon

Minulla on omat _____ teitä varten, sanoo _____.
Minun ajatukseni ovat rauhan eivätkä _____ ajatuksia:
minä annan teille _____ ja _____.

3. Ps. 37:5

huolen, turvaa, haltuun,

Anna tiesi Herran _____, _____ Häneen. Hän pitää sinusta _____!

- Em. mainitut raamatunkohdat ovat osa Jumalan lupauksista. Miltä ne tuntuvat? Pystyykö Jumala pitämään nuo lupaukset? Miksi?

Aiheeseen liittyviä raamatunkohtia, joita voi halutessaan hyödyntää:

- Joh. 14:27 Minä jätän teille rauhan. Oman rauhani minä annan teille, en sellaista jonka maailma antaa. Olkaa siis rohkeat, älkää vaipuko epätoivoon.
- Jer. 29:11 Minulla on omat suunnitelmani teitä varten, sanoo Herra. Minun ajatukseni ovat rauhan eivätkä tuhon ajatuksia: minä annan teille tulevaisuuden ja toivon.

4. Jeesus on lasten ystävä

Mitä tarvitset:

- Raamattu
- Bingopaperit (9 tyhjää lokeroa)
- Bingoa varten paperin palat, joissa jokaisessa lukee yksi sana raamatunkohdasta
- Pieni lahja bingon voittajalle, esimerkiksi tikkari
- Kyniä

Opetus:

- Lukekaa yhdessä Mark. 10:13-16
- - Mark. 10:13-16 Jeesuksen luo tuotiin lapsia, jotta hän koskisi heihin. Opetuslapset moittivat tuojia, mutta sen huomattessaan Jeesus närkästyti ja sanoi heille: "Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkää estäkö heitä. Heidän kaltaistensa on Jumalan valtakunta. Totisesti: joka ei ota Jumalan valtakuntaa vastaan niin kuin lapsi, hän ei sinne pääse." Hän otti lapset syliinsä, pani kätensä heidän päälleen ja siunasi heitä.
- Jokainen lapsi saa oman tyhjän bingoruudun, johon he valitsevat alla olevista sanoista yhdeksän ja kirjoittavat ne haluamaansa ruutuun.
- Ohjaaja nostaa yhden lapun kerrallaan, jossa on yksi sana
- Jos jonkun bingoruudusta löytyy kyseinen sana, hän piirtää rastin sen päälle.
- Bingo tulee, jos lapsi saa pysty- tai vaakasuoraan rastit.
- Bingoa voi pelata myös niin, että kaikki sanat tulee saada ruksittua. Näin peli kestää hieman pidempään. Voittajalle voi luvata pienen palkinnon, esimerkiksi tikkarin.
- Kun joku saa bingon, hän voi huutaa "Bingo!"

Sanat: Jeesus, koskea, opetuslapset, moittia, närkästyä, Jumalan valtakunta, syli, lapset, siunata, taivas, nöyrtyä, sallia, kaltainen,

6. Jeesus on ihmeiden tekijä

Mitä tarvitset:

- Raamattu
- Kyniä, paperia, nukketeatterin nuket (riippuen siitä, millaisen tuotoksen lapset tekevät)

Opetus:

- Jutelkaa yhdessä, mitä kaikkia ihmeitä Jeesus teki?
- Jakakaa lapset kahden tai kolmen hengen ryhmiin. Antakaa jokaiselle ryhmälle yksi raamatunkohta, jossa on Jeesuksen tekemä ihme.

- Mark. 2:1-12 (Jeesus parantaa halvaantuneen)
- Joh. 6:1-15 (Viisi leipää ja kaksi kalaa)
- Matt. 8:23-27 (Jeesus tyynnyttää myrskyn)
- Jokainen ryhmä tutustuu ja lukee oman kertomuksensa ja valmistelevat siitä jonkinlaisen tuotoksen, jonka esittelevät muille. Tuotos voi olla esimerkiksi sarjakuva, näytelmä tai nukketeatteriesitys
- Lopuksi ryhmät esittelevät ja samalla opettavat kertomuksen muille lapsille em. tuotoksen avulla.

7. Jeesus on pelastaja (lunastaja, pyhittäjä)

Mitä tarvitset:

- Raamattu
- Jokaiselle lapselle omat sanat lauluun "Spasenja moc" (=Mighty to Save, Pelastuksen voima)

Opetus:

- Lukekaa yhdessä Joh. 3:16 "Jumala on rakastanut maailmaa niin paljon, että antoi ainoan Poikansa, jottei yksikään, joka häneen uskoo, joutuisi kadotukseen, vaan saisi iankaikkisen elämän."
- Laulakaa laulu "Spasenja moc".
- Jakakaa laulu neljään osaan (ensimmäinen säkeistö, kertosäe, toinen säkeistö, ylistysoosio)
- Laulakaa yksi osa kerrallaan ja jutelkaa mitä ajatuksia se herättää
- Lopuksi laulakaa laulu kokonaan
- Voitte halutessanne opetella laulun sunnuntain jumalanpalvelukseen esitettäväksi

Ensimmäinen säkeistö:

Everyone needs compassion
 A love that's never failing
 But let mercy fall on me
 Everyone needs forgiveness
 The kindness of a Savior
 The hope of nations

- Jumalan rakkaus on pysyvää, mikään ei voi erottaa meitä siitä. Jumalan rakkaus on täydellistä.
- Emme olisi täällä ilman Jumalan rakkautta ja hyvyyttä, sillä hänen hyvyytensä ansiosta meillä on iankaikkinen elämä.

Kertosäe:

Savior
 He can move the mountains
 My God is Mighty to save
 He is Mighty to save
 Forever
 Author of salvation
 He rose and conquered the grave
 Jesus conquered the grave

- Matt. 17:20 Koska teillä on niin vähän uskoa, vastasi Jeesus. Totisesti: jos teillä olisi uskoa edes sinapinsiemenen verran, **te voisitte sanoa tälle vuorelle: "Siirry täältä tuonne", ja se siirtyisi. Mikään ei olisi teille mahdotonta.**
- Jumala on niin voimakas, että hän voisi siirtää kokonaisia vuoria.

Toinen säkeistö:

So take me as You find me
 All my fears and failures
 And fill my life again
 I give my life to follow
 Everything I believe in
 And now I surrender

- Vaikka teemme virheitä elämässämme, Jeesus on hyvä ja rakastaa meitä. Hän hyväksyy meidät juuri tällaisina kuin olemme, me olemme hyviä näin.

Ylistys:

Shine your light and let the whole world see
We're singing for the glory of the risen King

- Vaikka emme voi koskaan olla Jumalan kaltaisia, voimme ylistää häntä ja tunnustaa Hänet pelastajaksemme.

8. Jeesus on valo

Mitä tarvitset:

- Raamattu
- Laaluvihkot

Opetus:

- Lukekaa yhdessä Joh. 8:12 ja Matt. 5:15-16. Miettikää yhdessä niiden sisältöä
- Lapset voivat kertoa ensin ajatuksiaan ja ohjaaja kertoo lopuksi ajatuksen, mitä raamatunkohdalla halutaan kertoa.

Joh. 8:12

Ajatus, jonka voi sanoa lapsille:

Vaikka joskus elämässä pelottaisi tai jokin asia jännittää, Jumala on aina meidän kanssamme. Kun Jumala on meidän kanssamme, meillä on parempi mieli.

- Laulakaa yhdessä laulut ”Ti svjetlo svijeta (=Sinä olet maailman valo) ja Svijeca moja mala (=Minun pieni kynttiläni)